

Для рукописей
Российской Гос. б-ки

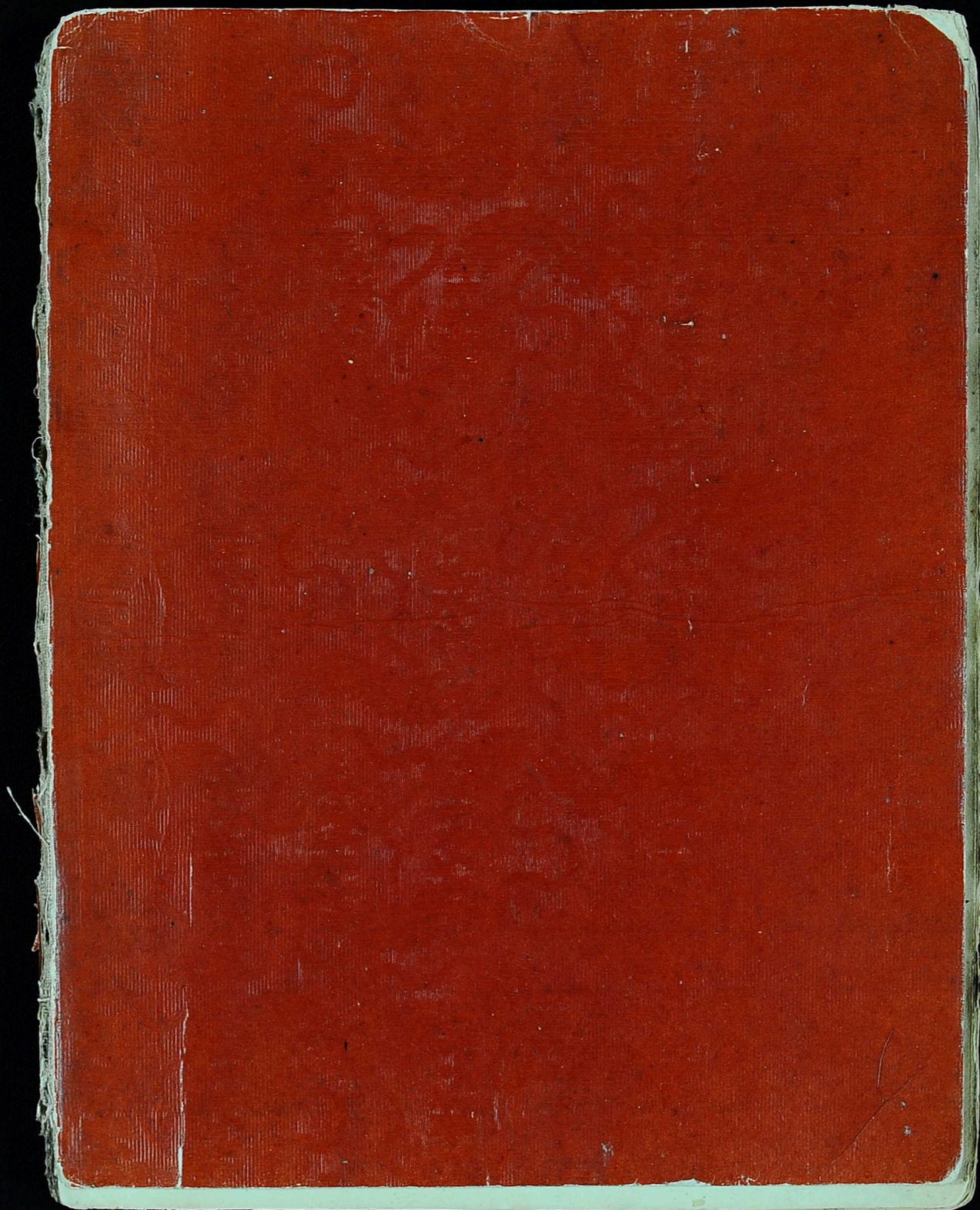
Фонд № 722
Содержит единичные
или группировки
рукописных книг
Картон №
Ед. хран. № 685

15

"Janus bicapitalis, seu Rhetor Roxolanus..."
(Двуголовый Янус, или Русский ритор...) -
руководство по риторике Гавриила
Буренинского.

1714-1716 г. Лат. яз.

Для рукописей Российской Гос. б-ки	Листы жел-но листо
№ инвентарной	30
51-1994	

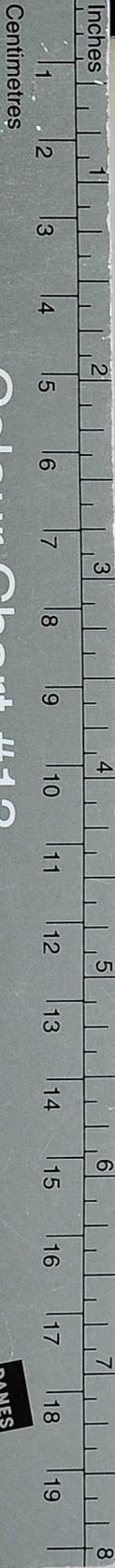

Косм. 57-1994.

gp. 722.
n 685

1

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Colour Chart #13

Tan
rheto
praeceptis et p
lactissimam
otim fabula
nunc verius et
bono vict
in celebri et orth
anno postquam fi
erit Janus 1712
elaboratus per R
Buzinski postmodu
per me Id(annem

re
no
nis
e
icis vobis
nis obticu
mo 1713,
em Theodorowicz
perscriptus

Janus bicapitalis

seu

rhetor Proxolanus,

*praecipitis et praxibus artis oratoriae
lactissimam Proxicam juventutem
informans,*

*olim fabulose in capitolio profano
mussitans,*

*nunc verius et felicius in rostris caesarianis
bono victoriis laureatae patriae
peroraturus*

*in celebri et orthodoxa academia regnatricis urbis
Mosquae,*

*anno postquam fictitius gentilis superstitionis obticu-
erit Janus 1712 octobris 13 et sequenti anno 1713,*

*elaboratus per R(hetoricae) Praeceptorem) Sabriclem Theodorowicz
Buzinski post modum praefectum scholarum, personipatus
per me Idhannem Woicykow.*

Сия рукопись подарена
Беге на память
иеромонахам Георгием
в Казани 23 октября 1967г.

AMICUMS

IANVS BICAPITATVS
SEV
RHETOR · RUDIANVS
PRECEPTIS ET PRAXIBVS RUSOANTIA
LACRIMARIOSACAM IVENTVTEN
INERMAN
OLIM ABVZOSQ IN CRISTICO PRAVVS
MYSTIANVS
AVT VIVS ET FLOVVS IN RVDIS GESCRIPTVS
BONO VICTORIS LIVRENTIE PPTIAE
PER ORAVVS
In celebriori hodie Academia regnatricis vrbis
MOSCVAE
Anno RSTAVI FICTIVS gentilis supstitionis obtin
erit IANVS 1712: OCTOBRES 13: ET SEQUENTI ANNO 1713.

ELABORATUS
Per R. D. Gabrielem Theodorovicem
Buzinski post modum Spectum Scholarum
Per scriptum
Per me Joannem Woieyskum

PRÆFAS

ANNO extra fabula, Rhetore bicipite
Vestris hodie, ppono animis et oculis, ge-
nerosi eloquentis candidati, utinam ipsa pal-
ladio mente eu percipiat, Argis oculis
intueamini. Sperare hic poteratis a me, q nescio
quo cu omnes et senore hujus, gloriosissima et omnes
laudes, supantis ar. pcepta traditur, laudesq et p-
conia de cantatur, cu hoc ipisq ong vires n adquat
Atlantes Atlas en ipse laborat, Sperare inq po-
ratis opulenta Arabu araria, Græcosq thesauros, obdita-
ra vestra facundia a me reserandos, abg tadicq rele-
va et labor, discendiq ois redderet tolerantis, at hac
scrutari n nostris e capacitatis. Janu hinc vobis
bivertice adduco, quo pporomo in abditas dice di-
fodina poteritis pvenire, hic celi, maris, terraq,
dicturo reserabit gadophilatia oratori, cu de se ea
tentat:

cod. Metamor. 2

Quidquid ubiq vides, calu, mare, nubila, terras
Omnia sunt nostra clausa patentis manu.
Me penes est unu vasti custodia mundi
Et jus vertendi cardinis omne meum est.
Præsideo foribus cæli, cu mitibus horis,
Et redit officio Juppiter ipse meo.
Rhetore in paginam vocavi, n oratore q in animo ves-
tro cupido eloquendi, veluti Demosthene ferocidore
imitaret

Ovidij
Fastor. 2.

incitaret alacritate, ut Senim, in principes efforma-
remini oratorum. Clarig egde oratoris e nome,
ver, bene edoctis in omni sporandi arena spectat
animis, vestra im menti erudiri. Ligenti Rhetor
se necessarig, e quis docere e omung. Facilis hic
erit, qa suo nne vobis sgenitq, nihil exotici
interet, qa ad mentē patrias vestras Rossia eru-
ditq. Latie pariter et Rossia venit lingua gra-
ry, utroq idiomate instructurg Candidator, ne in
matre ubiū educati tā imū orbi Latio, q Rossia.
co sibi congenito loq ignorant atticismo. Deri-
nemq. sub peregrino sole in transmarinis et
remo tiffimis regionibq quereere oratores, en
Rossiaq Theopompq domestica nobis omnis elo-
quend recludit curiam. Propria pferet eloque-
tia, quā eū sit nata in oriente Athenis, unabu-
la habuerit, Rostra Roma, jā solū et regnū in
Rossia obtinet, vestris animis p diademate suffectu-
ra. Agē eō ad Lachinnos reducenda eorū opi-
nio, q evanuisse credūt omne ingenio florē, o-
fales nāa sub sedise, ac omnis literatū gloria,
Lapa aut fracta temporis Senio corruiſet.
Viget et floret in hunc usq diē humanor Regina
ingenio eloque, tia, vigebit et florebit deinceps in
ſecula, quonca legent hoc et ex vobis posteri cū pu-
teano ita florere ingenia, ut n deficient, sed ma-
jora indies nascat. Visuri es p misuros majora
cū dabitur maxima, ver p purpuroso insolescentis ex-
cluso, At amula solida eruditionis, in pallescentia
sociata. Gratis hęc oculis, gratisq auribq, se
n donat, labores postit in mercedem, sagacitate
in pmiu, vigilantia deniq, in amantissimū nmerio
oblectamentū. Excusserunt somnu Themistodli
Thophaa miltiadis, urebat apsiduo Thesēū gloria

Her

Herculis patruelis sui, agrē tulit Alexander
Thebarū ruinā, qa patris n sua manu deleta sūt,
parit n sinat dormire, s cordēq torpescere, tō n nime
rosa Tullior pphala, x Rossia Candidatū, hoc eru-
dito ſeculo se rudē eē n patiat. Batuit quōdā in
ſylvis cū Stoicis, in Academo memorato loco
tōne, in Dolio cū Dyogene, totq in aptū exivere
pientes, at hodie a luce, qua ſapientia geminet,
et ubiq eruditū dominat, nne ſcelq morte piandū
eē rudē et elingū. Extra orbe quōrat ille sibi pa-
triam, q cū orbe ſapiente n cult ſapere. Janum
igū hūn generosa pubes Rossia amplecter, utrumq
eius ſerutare caput, quo et calumniam evitabis incitū
notū, et te prudentes viri n solū altero n mirabunt. Pphor
sed et in omni foro tua ſonabunt ſabia plena ſuade.
Salutrices porrigite Neotullij hūc gradienti Rheto-
ri dexteras vestras, eū immittite in pcordia, hos pita-
litte reficiatis in animo, amate, ovete, ſerena
fronte eū ppetuo aspiciate; Neq difficultate q ten-
te, male capat caussando ingeniu ad frigidū ſeptē-
tyonnis Boote. nulla qope tā ptenat mentis duricies
ē, q unus quotidianq n emolliat exercendo. Crispas
cautes flecti nencia, cedunt ſcintillis robora, mitidit
Chalibz intra Steropū manus, cruore effringit ada-
mas, guttis eliqz rupes, ſteriles campi, opitū post ara-
tib etuberant meſe, in Caucaſo. Lysistratea ludit dekte-
ra, Alpes calcavit Anibal, at ſola ne humana tena-
citas adeo obduraer, ut ingeta laboris ptenatia neque-
at emolliri. Eligabit ſudor palearicus inductū memo-
ria callū, ut ſacundū et fertile Rhetoris doctrinā eva-
dat in novale. Imo n ſine ampliori gloria diffi-
lior q impſio eadit: cū diuturniora fore ſperari
ſoleat, quā tenaciori tabula ſcredunt ligdis demandata
ceris, ad momentū durant. Evadētis Rhetore duce

ad celsū eloquētiā laudisq; culmen, florida stili
varietate p̄divites, de v̄stra olim suada illa encomi-
osa satis audituri panegyricum.

Hic varus se in vultus sacundia dives
Induit, et vasto nunc fervens gurgite fert
Fluminis in mare, sic nunc aret in alveo
Nunc sese laelat, nūc expatiata coerces.
Nunc in culta decet, nunc blandis plena renidet
Florib; ut ramisq; arbor variata venustis.
Quod utinam ad votum vest. fiat clientis.

76
RHETORICAE
DIVISIONE

Annale hoc nostri Rhetoris opus totū duobus
cludet capitib; quā necessitate et exigentia māa divide-
re placuit p̄ Meditationes, ha tam suis n̄ carebūt
articulis.

Amū itaq; caput ea omnia nobis explicabit quā
in communi cuiq; māa inservire possunt;

Quam caput p̄tiori annuet suade in particula-
ri.

APPROBESIS

Portentosa nemo credat Rhetorē bipiaū, qđ biceps
incedat, unq; ē neq; duplex, qā unū cor mentēq; hbt
ut candidatos eloquentiā faciat Oratores, duo p̄tate
capita, majori p̄ futura bono. Dalastrico unū
adendat certamini. In publicis alter olimpi-
is, suū veget Athletā. Tang bifrons extra
Italia cuius circū specta solertia, in oratoria
facultate securos reddat, tales nimis dolendū
ex nostri ingeniuū exigit viros! q n̄ unig capitis
prudētia hant p̄vidē cauteq; adversis restituri,
deterior q̄ppe eas indices astutiora p̄creat
pectora, ut nisi Ulysses aut Argus cento vulg
v̄ certe sis multiceps, ne vulpiniis multos
irretiare dolis. Non habet igit; nostri Rhetor
monstrū cū duob; capitib; p̄disse. Ex qui
bus iam sit

CAP. I. Inu

COMMUNIA PRÆCEPTA ARTIS ORATORIAE CONTINENS.

Rhetor nostrū anteq̄ particulari penetrari videret cōmunia quiddā in genere quā universā oratoriam arti competunt suis p̄mittit candidatis. quoniam temere facit ille, q̄ n̄ cognita certa māa edificandā domū aggredit̄. Opus; nauta igr̄ nāq̄ linearū oceanū s̄mittit se navigāōni, vator quo sit eundū ignorans carpit iter. parimodo q̄ n̄ cognitis reb̄ oratoris, eam q̄ sit ars ipsa nesciens opusq̄ perficiendū aggreditur, fallit, cōidit, cōcutit. Instructū v̄ horum cognitiōne, n̄ iā edca nocte tenebras verberabit, n̄ ignoto tramite Colchos navigaturus, n̄ sine māa p̄visa palatiū exorsurgit. Caput hoc Rhetoris nostri p̄mittet omnia cōmunia, quā ut dicitur pateant, eorū seriē planiq̄, et singulariq̄ subiciō.

MEDITATIONES CAPITIS I. Inu

Meditatio prima de Ethimologia, definitione, māa, fine, officio, p̄stantia, utilitate, ceteriq̄ laudibus eloquentiā.

Meditatio 2da de partib̄ Rhetorices, Inventionē, Dispositiōne, elocutiōne, memoria, et p̄nuciatiōne.

Meditatio 3ta de amplificandis arḡ: et amplificatiōne.

ficiōne tū in cōmuni q̄ eā in particulari, et q̄b̄ ad minutulis eloquentiā p̄part.

Meditatio 4ta de argumentis et formis argumētōrū.

Meditatio 5ta de acuminib̄ et unō p̄tant.

Meditatio 6ta de affectib̄ et quotiunt q̄ra eorū.

Meditatio 7ma de narratiōne tū oratoriā tū h̄toricā.

Meditatio 8va de oratiōne in cōmuni, et q̄t sup̄ q̄ra et partib̄ suis.

MEDITATIO prima

de ethimologia definitione, māa, fine, officio, p̄stantia, utilitate ceteriq̄ laudibus eloquentiā

ARTICULVS primus

DE ETHIMOLOGIA ET DEFINITIONE RHETORICES

Vestibulū atē ipsū primōq̄ in aditu oratoris instructio. n̄ sciendā ē additus Rhetorices, quoniam teste Cic. Omnis quā in ratiōne suscipit de aliqua re institutiō a definitione p̄fici debet, ut intelligat q̄ sit de qua disputat.

Nomen itaq̄ Rhetorica sic dictū ab inusitato verbo gr̄eco ῥῆω p̄ō id est fluo, id ē eloquor, q̄ facit in futuro p̄uō, unde p̄uōs q̄ dictionē, elocutiōne, sermone, sive oratiōne sc̄at, et p̄uōs sive p̄uōs dicitur q̄ est q̄ dicit, seu p̄prie q̄ apte, s̄cinne, et elegant̄ loq̄, et p̄uōs en̄ ars et vis oratoria, sive artifi

Lib. I. de officiis.

ciosa eloquētia in hōte Cic: et oratoria facultas.
Accipiunt am Rhetorica eloquētia, et oratoria,
itemq. Rhetor, orator, et declamator quandoq.
promissive, & p̄p̄e tū loquendo obf̄ct̄ et effectū d̄f̄.
ferunt. Eloquētia enī ē facultas, sapient̄ et ornate
dicendi. Rhetorica vō ē ars, quae docet viam ac
rōnē certe et ornate dicendi. Oratoria h̄c ipsa
ad usū et praxim transfert, ac legitime accommodat
et clarū est qd̄ eloquentiā sparandā veluti instru-
mentū inseruit Rhetorica. R̄ eam Orator idē
est qui iudicijs et d̄cionibz cās agit. Rhetor
vō ē b̄ne dicendi p̄cepta tradit. Declama-
tor vō ē q̄ aut docendi alios, aut se ipsū exer-
cendi grāa fictā cās agit, ut in veris causis
p̄cessit postea orar.

2 Jam vero ab alijs varie de finē Rhetoricae inter-
rogatq. de illa quadā tempestate Seno diductam
manū seu palmā ostendit. Plato am flexa-
nimā eē dicit comodissime. Heronogenes ē fundit
illa cū politica Scientia, cū ejus in tota vis sit in
litigando. Aristoteles dicit eē facultate vidend.
Seu excogitandā id qd̄ in re seu questione unaq. q.
in sit p̄babile. Sed Aristotele, b̄ne arguit Quintilianus
n̄ exactā definitionē posuisse, sola enī d̄ finione
hac in sententiā definivit. Quintilianus ipse b̄-
ne dicendi Sciētiā voluit. Maxime tū placuit
definiō secundū Cic: Soarianā: Est ars recte
et ornate dicendi iusta sua p̄cepta.
Hac definiō ē bona, tū q̄ explicat nāā rei, tū q̄
sp̄ctat soli et semp̄ Rhetoricā, tū q̄ stat genere
et differentia Specificā. Nā ars ē genus, quia
de pluribus artibz specie differentibz p̄dicitur
p̄t. Et de musica, grammatice, poēti etc: Nā
recte et ornate dicendi, ē differentia spe-
ci

lib: 1
rhet: c: 2.

ificā, nā p̄ id distinguit Rhetorica ab omnibz
alijs artibz, et licet Grammatica tradat p̄cepta de
bona locutiōe sed tantū p̄urē et emendate sene bar-
barismis et solocismis, et ex hoc eam definitiō n̄ cō-
sp̄ctat Rhetoricā.

Notandum ē ars ut ait Quintilianus. ordo or-
tarū p̄positiōnū exercitiōne cognitarū, ad finē invitō
utilem. Duplex illa ē, Speculativa quae sitit in
contemplatiōe veritatis, id est cuius finis ē Sciētiā
et Practica, cuius finis ē relinquere post se opus
externū. Item Practica ē duplex, alia Acti-
va et alia factiva. Activa est quae post ac-
tionē nullū opus relinqt, ut ars cantandi v sal-
tandi, quae post cantū et saltū n̄ relinquit op̄.
Factiva quae post se relinqt op̄ q̄ ars pictū-
ria domifactoria imaginō v palatīa Rhe-
torica ē ars activa, nā n̄ circa actiones exteriores
s̄ inferiores versat. Sed et si relinquit post se
scriptū aliqd̄ orator, hoc tū fecisset accidentalit̄
q̄a p̄t eē Rhetorica et orator eam si nulla ejus
tū scripta extitit.
Explodunt n̄ nulla iacula adversariōrū in definiōne
nostrā Rhetoricae dicentū Rhetoricā n̄ arte s̄ nāā
magis p̄ducī, nā ex nāā libnt hōnes principiū
discurrendi. At hebescunt illa tela cū ipsi d̄f̄-
ferent ex nāā imp̄fectā Rhetoricā p̄venire, hoc ē
quod nāā viribz d̄f̄t. n̄ vō p̄fectā quae ex p̄cep-
tis certis et infallibz, ad unū finē spectantibz
et nunq. fallentibz. Exemplo sit: nāālit̄ vulnūs
Sciēmus obligare et ad dolorem evitandū aliqd̄ ap-
ponere, sed p̄fecte sit medicq. q̄a ex arte s̄c̄t
hoc aliud farma cū applicare: ars enī p̄ficiat
naturā.
Dicunt n̄ nulli et exinde Rhetoricā n̄ eē arte

3. lib: 2
c. 28

A

S

quod non habeat pro objecto certam materiam hac enim omnibus artibus est commune, sed omnem materiam cui sint aliae artes, quae circa omnem materiam versantur ut Philosophia, et clauduntur eorum opinionem, non affirmat Rhetor cum dicit, eas esse omnes res propria materiam Rhetorices, quae proponuntur ad dicendum, at quod philosophia, versatur circa res omnes, inquit de illis non ratio cinat Rhetorica vero inquit de illis perorat.

6. Potest vocari eam secundum Iulium: Rhetorica scientia, ut memoravi nostro 2da in quod ratione subtili accurata et philosophica, quatenus cognitione rei tantum necessaria quae aliter se habere non potest accipitur, sic enim neque Rhetorica neque Dialectica est scientia; sed largo modo quatenus scientia quaecumque cognitione rei tam certe quae incerta accipitur; quo pacto omnes artes scientias vocamus.

ARTIS RHETORICAE 2da Materiam et finem et officium Rhetorices explicans

7. Materia Rhetorices Sunt res omnes illae, de quibus cuiusque res addicendum proposita sit esse. Nihil enim tale est, quod insinuatur materia Rhetorica non comprehendatur. Alio nomine appellatur objectum, id est oratio in omni arena accommodata dicenda. ait Aristoteles lib. 3. Rhetorice

8. Notandum materia triplex est. Una dicitur ex qua, aliquid efficitur ut ex farina panis, ex lauro crata etc. 2da in qua aliquid recipitur ut albedo in pariete. 3tia circa quae aliquid versatur ut Astrologus circa astra, faber ferrarius circa Ferrum, vindemiator circa vineam etc. Sic est Rhetorice materia circa quam versatur sunt res omnes, quae

in questione venire possunt. Omnis enim ars circa quod versatur hoc pro objecto habet. Nec obsunt dicentes ex eo res omnes non esse materiam Rhetorices, quia res omnes sunt materia infinita, quod non potest esse obiectum artis finita; Rhetor enim noster non assignat res omnes ut sunt, sed dicit omnes, quae in questione cadere possunt. Infinita vero videntur tantum ex eo, quia sunt varia et multiplices. Quas non tenet orator, scire simpliciter, sed tantum eas, quae ipsi ad dicendum proponuntur.

9. Notandum 2do Ex diversa materia diversa esse Rhetorica. Alia enim est docens, quae dat precepta proponenda orationis. Alia utens quae datis preceptis utitur. Alia sacra, quae versatur circa res divinas, Alia profana, quae rebus studet politicis, Profana dividitur in Scholastica, civilis, curialis, Marcialis seu militaris, politica, Epithalamica, funebre, et in alias species, quae in 2da capite Rhetoris nostri, varias meditationes Deo annuente suo tempore enucleabunt.

10. Finis Oratoris bene cognoscitur ex materia; cum enim materia sit illa, quae cadit sub questione, ita et finis, quod sibi satis facere dicendo, hoc est persuadere apponit dicendo. Quod vero summa est orator non semper potest finem suum, id est arti ipsi sed v. obstinatis v. occupatis v. male affectis animis auditorum v. alij causa tribuendum est. Persuasio vero illa variis modis fit, et animo fit lacryma, unde Ovidius a tristis. Et lacryma quondam ponderis vocis habet. 2do pecunia iuxta illud Virgilii. Sacra fames quod non mortalia spectora cogis. 3to auctoritate dicentis. 4to reuocacione meritorum 5to facie misera, ut Cicero defendens Antonium Agnium propositum verberate lacerata ora rationibus hic melior est omnium modorum persuadendi cognitio enim certis rationibus facile intellectus facultate in

intuetur.
 11 Notandum 3° persuasio duplex est, alia intellectus
 alia voluntatis. Persuasio intellectus est notitia rerum
 quod ad convincendum intellectus eadem expositione faciendā
 recurrunt. Persuasio voluntatis est motus et im-
 12 pulsus voluntatis ad faciendum id quod intendit orator.
 Notandum 4° et Iugurthino Oratore ad eum debere
 omnino persuadere auditori, hic in finis est extrinse-
 cus et remotus, debere loqui ad persuadendum, quod finis
 intrinsecus est rhetorica.

13 Et sine facile etiam officium Oratoris intelligi potest.
 Officium enim artificis est ea sequenda quae ad consequendum
 artis finem adducunt, sic militis est officium ea om-
 nia sequere quae ad consequendam victoriam addu-
 cunt. Cum vero sit finis oratoris sit persuadere dicti-
 one officium est ita aptare orationem ut persuadeat,
 quod ut assequatur debet invenire ea quae ad rem
 idonea sunt, inventa vero ordine collocare, tandem
 verbis et sententiis optimis adornare, postea
 ea omnia bene memoriam mandare, ac postremo
 ore bene profere adhibendo totius corporis gestus,
 et motus orationi spectantes, est itaque officium Oratoris
 his omnibus spectatis quae dicta sunt, invenire
 disponere eloqui memoria mandare et
 pronuntiare, de quibus meditatione 2da

ARTICULUS 3us
 de prestantia utilitate ceteris
 de laudibus eloquentiae

14 Vino vendibili non opus est suspensa hedera
 et vetustate tritu et veritate immunitu est

proverbia ad quod enim illi alienam hederae quae proprie exornant
 laureas. Quid laudabilissimum quoniam laudem matri colli-
 gere omnibus quoniam superiori acceptum refert, galiam ad
 ejus eminentiam addere videretur. At tamen eloquentiam
 studiosi, cui opera novant, intelligunt quae peritans et
 utilis sit, pauca subicere placuit, ut eisdem digni-
 tate inuitati, utilitate inducti, dulcedine allechi, suadente
 capti laude denique et quoniam inflammati ardentiori ad
 eam animi impetu ferant, totius scientiam ejusdem com-
 paranda desiderio tenentur.

Dignitas igitur ejus et exinde cognoscitur quod omnes eam
 venerant, in ejus ubique celebratur et fenni seculi me-
 moria recolitur perpetuo celebranda diis fulgebit in orbem
 Caribus haec nullis, nullis delebilis annis
 Mercurij vivet, non morietur opus.

15 Rebus de maximis tractat bella moderat, victorijs potit
 arma acuit, triumphos incendit, erigit Trophaea, tendit
 per devictos inimicorum cervicibus, gloriosus Heroes, quos
 dexteris armis enutrita, extendant ultra Herculeas
 Trophaea Columnas, sola non adiuti eloquentia letheas faci-
 unt, fama submergi in undis, Cruenta et ferocientis
 Bellona sine comite sapientia scena, torpet ferrei Mar-
 tij robar, si ab erudita Pallade nunquam inuitet, faci-
 deus gradivi laurea revivescunt, si sapiens Tullij font-
 ibus alluantur. Regnorum ortus et interitus aliasque huma-
 nam vicissitudinis exponit imagines Dei laudet, indi-
 cat populum a vocat civitatis et hortatur ad virtutes,
 impia custodit leges, promulgat, indagat et persequitur crimina,
 disputat de virtutum genere, aperit arcana naturae, arguit
 fortunam inconstantiam, sed omnia tanta cum dignitate et ju-
 cunditate, ut nunquam homines sacciarum viderentur.

At si ejus utilitatem explicare satis voluerit inven-
 tum citiori passu et securiori navigio dimetiet oceanum
 quae utilitate inenarrabile eloquentiam explicaverit. Tanta
 enim

ta^s spelare de eo sentiebat, ut soleat dicere
 plures urbes Aeneas oratione, q^{am} a se armis ex-
 pugnatas esse. Sed q^{od} dicitur de fulmine bello
 orbis terrarum, non vobis eam nunciorum investiga-
 tore Alexandro. Obres spelare gestas magno
 •••••o maximo, viros pp^{ri} doctrina et eloquentia
 insignes, regijs q^{ui} affectit beneficijs, q^{ui} et q^{ui}is
 honorib^{us} decoravit. Diogenem Cynicu^m n^{on}ne
 magnificavit du^m serio exclamaverat, si n^{on} eum Alexan-
 der velle esse Diogenes. Quasi se unu^m omnib^{us} mor-
 talib^{us} anteferret, Diogenem vo^{to} secundu^m faceret,
 Senocatis ingeniu^m admiratq^{ue} quinquaginta auri ta-
 lenta, dono misit. Solebat dicere egregius
 princeps, nullu^m ydarioru^m thesauru^m, q^{uam} bnficiu^m apud bo-
 nos et doctos viros collocatu^m. Quia vo^{to} h^{ab}uit in
 explicabile observantia erga Aristotele^m, ut eum aure-
 um hoc orbi stulerit oraculu^m: pares gratia^m Aris-
 toteli magistro, et Philippo patri, se debere, ut
 q^{ui} ab hoc vivendi ca^{usa} ab illo am^{plius} bene vivendi ra^o
 ne accepisset.

20 Repetamus ab origine Romae quae est orbis caput
 in cunabula, unde adeo exireverit, ut terrarum domi-
 na et monarcha extiterit, et hoc unico, q^{ui} viris
 eloquentib^{us} ad iuris tractat, sine magistra arte
 h^{ab}ite et ornate dicendi, ad Regia^m purpura^m murice
 nulla teng^{erent} assumebat, ad augustas regno^{rum} cutulas
 pelu^{um} p^{er} h^{ab}ebant. Omnes itaq^{ue} oratoria^m arte^m dis-
 cenda^m exp^{er}to maxime colenda^m a cunabulis s^{ed} sol-
 verant^{ur} nunquam adducendos exeratq^{ue} creabant
 duces nunq^{uam} ad bella gerenda instituebant impato-
 res, nisi virib^{us} oratoris primis fuissent,
 eligebant.

21 Avaras itaq^{ue} tributaria^m gloria^m a Theatro oratorio
 dicti Camilli inde Scipiones, inde celeberrimi

Curtij

Curtij, inde caesares, inde Pompei Centuriata
 verbor^{um} sacrificant, hecatomben. Qui p^{er}fecto
 neq^{ue} honor^{um} dignitates consecuturi fuissent, neq^{ue}
 ad res militares gerendas Romanis selecti
 duces ac imperatores nisi valde fortissimos
 viros, intellexissent, plurimu^m p^{ro}sidijs oratoris
 is atq^{ue} ornata instructione dicendi, tu^m eam
 nemo potuerat ad extr^{as} regiones legatione^m
 p^{er}ficere nisi Rhetores, unde Legator^{um} n^{on} orator-
 rib^{us} emine et quatuor domesticu^m fuerat. Sic
 Eustatig ad Sapore^m Persaru^m regis Cneas ad po-
 pulu^m romanu^m, Araximenes ad Alexand^{er} mis-
 si fuerant, sed ad q^{uod} illa enumeratio cu^m de mag-
 nis plura tacenda plurima discant. De
 potentia vo^{to} nostr^{is} facundisq^{ue} oratoria^m fa-
 cultati q^{uod} dicendu^m suff^{icit}.

Sape acri potior facundia dextra
 Nil ta^m difficile q^{uam} n^{on} p^{er}suadeat et non
 Efficiat docti lingua diserta viri
 Ancipiti eloqui^m plonge p^{er}retrantius esse
 Hoc rabiem tota sedat et arma movet
 Quae veritate

Qua^m veritate pharsalici belli, Apollo novus de-
 bat Lu^{cius}.

Tullij Eloqui^m cuius sub iura togae
 Pacificus sevas timuit Catilina securus
 Addidit invalida robur facundia^m cauda^m
 Non aberravit a no^{stra} ra^onis tramite aureu^m
 cuiusda^m sapientis oraculu^m, quo spala^m p^{ro}clama-
 vit orbi, mors et vita in manib^{us} Angrae
 Orator dictis citiq^{ue} tumida equora placat
 Collectasq^{ue} fugat nubes Solem^{em} reducit
 At veluti magno in populo cu^m saepe coortae
 Seditio, scavitq^{ue} animis ignobile vulgus.

etsi

23

Et si faces et arma volant furor arma minis
 Eligo grande meritis si forte vir quem
 Conspectere silent affectusq; auriq; adstant
 Ille venit d'otis animos et pectora mulcet.
 Eloquentia per rimam regna florent, urbes consti-
 •unt, plurima restinguunt bella, spulsantur
 •ficula, erigunt pacis sanctuaria, tuti q; etq; vi-
 vunt incolae, apud quos ne metus qd' atq; ab ille
 di cupido remansit. Euxing Philosophus,
 decq; et gloria lacedemon. Athenas missus ut
 •sperta libera gentis totiq; lacedemonensis ver-
 ba funderet, q; ta ornate et facunde in senatu
 •poravit, ut n' tanta rebello populu' in contra-
 ria abeunte retineret, ven' conspiratq; in dis-
 rumpenda pace fadera, mentes ad audiendu'
 se ita impulerat, ut negare illi qd' petenti ne-
 fas eet. Ista usq; arte M. Antonij adversum
 •Marianos milites, du' strictis gladijs ipu' peteret
 eosq; admisericordia flectit. Crudeliaq; im-
 •patoris sui iussa veluti q; da' stigijis oblivisci feat.
 Eloquentia armis Demosthenes p' Grecia liberte e. Phi-
 •lippo bellu' gessit. M. Tullij edigit Catilina, Galli-
 •conilia turbavit, sfodit Antoniu'. Preteream
 ampliq; ad p'p'ia Atomy Gaius, Leo romanus
 •Pontifex Attila iras compefcuere, ceteriq; in omne
 et soli d' fecerunt, qd' n' vi ulla, n' conatu multor'
 •n ullis militu' copijs ffici potuisset. O in enar-
 rabile Eloquentia vim, nullo fator livore ener-
 vanda, o publica q; tis tranquillite' o casta vir-
 •te patria facunda!

24

At unde sua origine, pstantissima, dignissima
 •utilissima, gloriosissima, et potentissima hac
 •ars trahat, ego extenu aliq; in ea par ten-
 •divinitis agnosca qd' arte divino modo ei ob-

tem

Cap: 14

temperat honores de celo sua origine, ea tradisse
 •in dubio; S' affirmarut gentiles oratores
 •Mercurio, ut in actis Apos. ea vim tribu-
 •lebant unde et forat: eam testat
 •Mercuri nepos Atlans
 •Qui culty hominu' recentu'
 •voce formasti.

Aristoteles tu et Quintilianq; Empedoclem phi-
 •losophu' ajunt Amu' fuisse inventorem, nos
 •to cu' Cic. tenem' oratoria facultatis origi-
 •ne ab ipsa pvenire naa licet imperfecte
 •tu exercitadone et observadone s' sumota. Ab
 •ipso en nascentis mundi exordio cu' nulla artiu'
 •liberadiu' Licea, nulla mod' palastro' reclusa
 •erant sola ignavia cu' ruditate regnante Ami-
 •diser' homines oppida, urbes et spugnacula
 •fecere et istituere, barbaraq; gente et more
 •feros stolones ab ipsa naa crasse ignora-
 •tia involutos, ta' diu maturis consilio illu-
 •trabat donec fugata ignorandi nube, meri-
 •diana eruditionis s'pedere claritate

25

Acuunt arma, excipiunt hostilib' pscindunt divi-
 •tis, ff' plurimi hostes eloquentia naltis Rhetor'
 •cu' omnis mali publici authore' occitando, cu' mul-
 •ti facundia virib' freti, maxima damna et detri-
 •menta, tu respub: tu religioni facient, impbos a
 •supplicijs liberando, Editiones incivittib' edictanda, ho-
 •resim pravag' dogmata spaganda, cunctaq; mala
 •in populu' emittendo. Sed sumit mucronem re-
 •pendit eor' nost' Rhetor impetu' vim vi retundet
 •et ictib' ictus, cu' eos cognoscere faciat, hac et tu-
 •lia mala n' edarte oratoria, ff' ex pversis eor'
 •ingenijs, ff' hac arte abutunt ff'icis ci. Alioq;
 •nec bellica ars, nec medicina nec ignis nec

aqua necessaria essent. In bellis enim homines non
moriuntur, medicina non cuique prodest, urbes igne
vastantur, mortales sepe viro in aquis submer-
guntur: ad quae clarissime Cicero.

• Igne utitur, si quis tu urere tecta
• Capserit, audaces instruit igne manus,
• Eripit intendu modo dat medicina salute
• Quaeque iuvat monstrat quae sit herba nocen-
• Et latro, et cautus quicquid esse viator
• Ille sed insidias sibi portat opem,
• Docet, innocuas ut agat facundia caas
• Prolegit haec sonitus immeritorum premit.

• Sic igitur carmen, recta mente legat
• Constabit nulli posse nocere meum.
• Irrideant illa simplicitas studiosi Spartani, peribant
• Fannij, Strabones, et marci Valerij Sannia excipiant
• Suspiciosi Platonici, prosundant et pudiosissimis epi-
• thetisq; exornent, odiosissimi malevoli et plurimi
• sui potius quam eius non et fama Bruturi.

DE INVENTIONE 2da.

DE PARTIBVS RHETORICIS IN-
VENTIONE DISPOSITIONE LOCU-
TIONE MEMORIA ET PRAESENTIA-
TIONE.

ARTICVLVS Ius DE INVENTIONE.

26

Cicero
C. 2

Inventio ex mente Cicero definit sic: Est res
verax et verisimiliu ex cogitatione, quae causa
probabile reddant. Unde patet quod ad omnem orationem
recte et facili negotio construendam, necesse est prius in-
venire, quod et de quo tractandum est. Hoc est invenire
propositionem ex hac enim omnis vis et efficacia derivantur
ceteraeque partes orationis et fluunt. Quae quomodo
inveniendae sit dicitur, meditatione sua ubi de par-
tibus orationis.

Inventio alia est dei alia motus. Inventio
fidei illa est, quae suadet vera esse propositionem parva
menta de quibus postea. Inventio motus quae impellit
voluntatem ad absentia, et haec est amplificatio,
Ite dividit inventio in particularem seu partem ora-
tionis oratoriam, et haec subdividit in inventionem arti-
ficij, et in inventionem particularium sen-
suum. Scilicet quos sensus dicat, in hac parte oratoriam
et in illa.

Quonia vero dicimus magis Rhetorices esse omnes res,
quae in quaestione cadere possunt, et circa omnia
inventionis ex quaestione. Quae igitur est inveni-
ta oratio ex duabus pugnantibus enunciationibus or-
ta, earum petens certitudinem. Sicut incerta
oratio, quae quodammodo, nihil affirmans aut ne-
gans, et tantum petens, quae an virtus sit, anstantis.
Sicut omnia res, an eloquentia sit, an sit cenda.
Sicut oriri ex duabus pugnantibus enunciationibus,
quae si aliquid in mente nostra enuntiat, v. certitudo
quod esse ita, ut cognoscit, novit: v. incerte, si cer-
te non querit. In incerte: erunt duae strarum cogni-
tiones, propter quas consideranda petis certitudo, et
haec petis, sicut quaestio quod oritur ex his duabus strarum
vix: virtus est instantissima omnia res, vix ne
instantissima omnia res. Quare vero dicat.

27

28

29

aliterque petens ex strarijs artitudine palā ē nec
 explicacione indiget.
 Questio duplex ē alia infinita quā grācē dicit
 Thesīs, q̄ latine sūt p̄positiō, ē quāstio generatim
 de aliqua re, one designacione loci, temporis, personā etc.
 v̄ an ignominia principis ab exteris facta bello
 vindicanda ē. Alia finita grācē h̄y potest
 sūt latine straversia v̄ cāa quā quārit de aliquo
 eū designacione personā, locor, temporē etc. v̄ an
 ignominia q̄ in publico spectaculo, atheniense spar-
 tanorū Regi fecerunt bello aspartandis vindi-
 canda ē.

30

Utriq̄ quāstionis duo sūt ḡnera, alia ē quāstio
 speculativa quā sūt in cognicione, seu cuius finis
 ē scientia, seu quā p̄tinet ad cognicione, v̄ an luna
 participet lumen a sole? an celi moveat? an
 stella sit maior terra? an ē amicitia vera? Altera
 practica cuius finis ē op̄y aliqd v̄ quā p̄tinet
 ad actionē v̄ an hostes armis v̄ prudentia magis
 vincant.

31

Istare quāstionū status sūt 3 staty definitivē
 est as, quā manet et constat in conflictu
 duorum stradictoriorū donec diri mantur
 seu scopus in quo existit tota orāo. Nō q̄ staty
 ē specturabile quā quārit an sit aliqd v̄ factum
 ē v̄ nō? v̄ an Catilina conjuraverat strā republicā
 • 2dus est definitivus in quo quārit, q̄ sit v̄ quo
 modo vocet v̄ an p̄verni et falsi Christiani q̄ sibi
 manū inferunt. Sūt vocandi martires. 3tllus
 staty qualittis, in quo quārit quale q̄ sit v̄ an ho-
 nestā p̄ patria mori?

32

Status qualittis subdividit in statu absolutū et
 assumptū. Absoluty ē eū aliqd absolute lau-
 dat v̄ vitupat, absolute, hoc ē nulla foris succē-
 pta

Ita rāone v̄ an recte filij fecerit? p̄ patrē
 verberaverit? In hoc statu male fuisse filiū
 hoc ipso p̄bat, q̄ hic filij ē et ille pater. Assū-
 ptus ē obliq̄ concedit aliqd honestū v̄ turpe esse
 q̄ factū ē, sed tū omnino alio ob causa fieri
 debuisse v̄ an recte fecerit obliq̄, q̄ clodium
 occiderit? recte fuisse p̄bat a Cic: p̄ hoc q̄ Rodi-
 us miloni invidias fecerit, insidiator em am licet
 occidere, quā rāo n̄ erat in ipsa quāstione sed fo-
 ris assumpta.

33

Quum itaq̄ omnis quāstio alterutry et contrā-
 riy enunciationibz exq̄bz orit̄ petat certitudinē
 et oratoris officiu sit orāone solvere quāstionē
 necesse ē unā ex contradictoriy enunciationibz su-
 mere ad p̄bandū q̄ cū reddiderit certā, finiet quāsti-
 onē. Hec itaq̄ quā ad p̄bandū sumit, dicit cau-
 sa, ducto n̄ne a causis forensibz, seu litibz iudicij:
 tū, q̄ antiq̄ oratores toti pene p̄rant ut in iudic-
 io cāas agerent, tū q̄ in omni mādū quāstio
 orit̄, dud̄ contradictoriā enuntiationes, v̄ uti lite agūt
 se dū, quā aliterutry cāa suscipit iudice audire

34

Causarū genera sūt tria. Demonstrativum
 In quo laudat v̄ vitupat aliqd. Deliberativum
 in quo aliqd p̄vadet v̄ d̄p̄vadet. Iudiciale,
 in quo q̄ defendit v̄ accusat, q̄ v̄o h̄c causā
 Inquisitio sit p̄fecta, his rāonibz, p̄firmat Fabius
 Quintilianq̄. Omne oratoris officiu aut ē in iudic-
 io aut extra iudiciū, cor̄ deq̄bz quārit iudiciū, ma-
 nifestū ē genus iudiciale. Dud̄ v̄o n̄ spectat ad
 iudiciū, aut p̄terita sūt aut futura. Præterita
 v̄ vitupamq̄ v̄ laudamq̄, de futuris deliberamus.
 Igit̄ his tribz ḡnribz omnes causā stinentur.
 Deinde omnia deq̄bz dici p̄t, aut dubia sūt aut
 certa: certa laudamq̄ aut culpamus de dubiis

lib: 3. c: 4

35

u deliberamq cu electio sit libera, u lite sten-
 dimus, cu hae eade alior sententia committuntur.
 Porro ut scias q late pateant caas haec tria genera
 ssule meditatione octava, in Maon singulari familia vi-
 debis. Hic vo in quo que caa qd staty stineat? facio
 adipe. In DEMONSTRATIVO que potissimu e staty
 qualittis. In deliberativo djecturalis, sed fere semper non
 absoluty, na frequentissime dependet a statu quali-
 tatis in quo fundat. Cu en suadeo aliqd, simul di-
 ca illud ee honestu, utile, iucundu. In iudiciali
 li omnes staty inveniuntur cu vo caa tractanda
 sumptoris, ut ea sfirmes, u uniu aliqd e multa fun-
 damenta hoc e raones fident facientes pponere
 deb: Si uniu pponeris, totaq oraone in hoc sfirmando
 u solidando, consumis, illud vocabit **CRINOMENON**
 qd si n uno id pluribq fundamentis caa innitit. id
 vo potissimu fit, qd talia argumenta sunt, qua omnia
 qde caa sfirmare possunt, singulari possunt. Itane
 ipsa caa erit Crinomenon.

36

Crinomenon vo illa rad, in qua totiq quastio nis
 cardo vertit, totaq oraone innitit. Exemplu amio est
 in oraone p Milone ibi en pbat Cicero fecisse recte
 Milone, qd Clodiu occidit, hoc solo argumento:
 Insidiator deb occidi, Clodig Miloni insidias stru-
 xit, igit a Milone recte occisus e. In quo syllo-
 gismo assumptio et crinomenon in hoc eam po-
 teg caa firmitas sstitit, na si hoc pbaverit, caa
 porabit. Exemplu vo 2da p lbr et oraone di-
 vi Ioan: Prisorioni, qua e homilia tertia ad po-
 pulu Antiochenu, dicta ad Impatore Theodosiu,
 in qua caa e, dbre Theodosiu parere civiti antio-
 chianu p dejectis statutis. Quas cu n una e mult-
 ris solidat raonibq ipsa simul et pposita et crino-
 menon est. Si vero duo erunt aut tria soli-
 dis

37/16

37

diffima argumenta, totide erunt et crinomena.
 Hae qua dixim, ut compositur oraone bre ego pro-
 cat multa et magna raones si: na amo, qd deb bene
 quastione alia finita alia infinita, ea rad q infinita
 quastio ex alijs e finita. Locis sfirmat deb. Infinita
 sfirmare bre pterio est definitione, notaone, que per-
 visq, locis, finita vo potissimu est adjunctis, de-
 his ubi de amplificacione meditatione ztia. Deinde
 qa finita quastio saepe reducenda e ad infinita, ut
 Cicero pban Rosciu. Merinu n ee reu parricidij,
 prudentissime finita illa quastione reduxit ad infi-
 nita, qa filij parente sine maxima caa n pt oc-
 cidere, qua exposito facile suu intentu solidavit,
 quod eam expediat noxe eam quastionu diversitate,
 qd alia sit cognitionis, alia actionis, ea utilitas e quod
 in illa satis fidem facere, seu ostentare ver ee, qd di-
 cimus, in hac am eam moty edicandi st, ut hoc qd
 intendimus auditores eam velint pficere. Statu vo
 quastionis ppterea intelligere debms, ut sciamus qd et
 quo modo nobis pbanda. Singuli en staty alit pbari
 postulant: Id et cuiusq oris caa sit agnoscere oport-
 tet, nam et officia et gura dicendi, iuxta diversita-
 te gener caas sunt diversa.
 In demonstrativo saepe floridu aut sublime dicē
 si gen e. In Deliberativo, floridu vid hbt locu
 sed gut sublime aut infimu. In iudiciali frequen-
 infimu, nisi forte res alit postulaverit. Deinde
 in iudiciali officiu e docenti, In deliberativo
 movendi, in demonstrativo delectandi. Ethae
 dico spectando modu ordinariu, na extra ordina-
 rie alit se res libere ft. Crinomenon vo qui
 nescit, saepe a re ipsa vuti caa aberrabit, nesciet
 en in quo tota oraone innistere deb ac pnde quo omnia ver-
 ferat, et qd pbet? ignorabit.

38

Præterea cum dixeris statum qualitatis alium esse absolutum, alium dependens, si hoc bene cognoveris, scies statum absolutum maxime probare debere, revocando quaestione finitam ad infinitam, et eius causam esse omnium crinomenon, seu ex ipsis suis describitur confirmationem habere. At vero de per se statu, cum ab alio statu dependeat, diversum a causa habere crinomenon. Haec igitur cognoscere diligentius sine per se, et memoria mandare studeat. Secus enim frustra laborabit, cum non alia causa, nisi homo ignorans faciat, quod aliquid neque modo res postulat dicere de se veritatem, et præterea a re ipsa recedentes in avia per se per se perant.

40

Ad coronam huius articuli. Notandum est Inveniendae et eliciendae materiae hae sunt observandae. **1mo** ut eam a seculis, ^{tabe} ^{causa} quod sua persona, statui, et offitio convenit. **2do** ut apta tempori et loco, aliud enim tractandum in toga, et aliud in sago, aliud coram plebeis, et aliud coram cultu et nobili auditore, aliud tractandum in Republica, Monarchica, et aliud in Aristocratica. **3^{io}** ut materia gravem affumas, ut in his circumstantiis, tempore, et belli Suevici, quo modo procedendum, cum hoste ut salvet patria. Nec obstat quod aliq^o Virgi. culicem, ^{capitulum} ^{spasere} Psittacum, Stactig, Majoragum, lutum, ovum, Puteang, Ebrietas, alius, alius pediculus, pulicem, Scabiem et quartana febrim alter per materiam habuit, hoc enim exercitii causa, et ingenij factum arbitrantur. Si vero quae alia coram prudentibus serio ageret, visum et puerilitatis nota incurreret. **4to** tandem res facunda sit materia inventa, et serio tractanda, et educenda, cum omnibus suis adiunctis, considerandum enim est in quo genere inventa materia dicenda est. Modo breviter de inventionem, plura dicemus eam ibi, ubi de consolidanda dispositione et quo modo inveniat Meditatione de

Cataly

ARTICULUS 2us DE DISPOSITIONE

41

Multis se ex fervido ingenij calore accingunt ad scribendum, nunquam in se meditantur quod velint aut quo colligent, et ingenia suam ut quaedam factant, sed nullatenus immemores, quod eam flores non adeo, sed tu ornant, in certo ordine collocant. Ideo sentiendo de oratione, Ingenio signum eam sensum, et conceptus, acuti non tam ornant quod vitiant orationem, nisi certo ordine disponant. Ne ergo hoc vitium incurramus, diligenter dispositioni oratoriam incumbendum est. Est igitur dispositio oratoria verum inventarum in certo ordine positio. Haec duplex est naturalis et artificialis. **Naturalis** est cum quod eo ordine de rebus dixerit, quod facit, et naturalis ordinem fieri solent, ut si quis honorem quod pia laudaret ab infania, pueria, adulescentia, virilitate, senectute, et disponens ita orationem diligenter caveat, ut adjuncta singularum statum singulis attribuat, et sic de infantia agens, non erret, honores, quos gesserit, quas res fecerit, et sapientiam, generum, educationem, et. **In Adolescentia** non dicat quod nutritrice habuerit, et. **Exemplum** dispositio naturalis palcherrimum porrigit de Salomone Rege, in quo cuius statum propria adjuncta enumerantur. Salomon est prudens puer, effeminatus vir, ferox senex. Hoc quero, nemo sapientior, unum mortalium omnia scivit nihil didicit. Venit ad juvenem prudentiam, quod juvenes fugit. Sui Secura apud iudicium

42

cui candor & canicie. Quod magis mirere ad
dormientem venit: musarum ductore somno, & mu-
sas fugat. Sceptro manu porrexit Salomon,
cui ceteri ferula. Ut dubies iter, utri plus
tulerit, nam sapientia regnavit puer, & puer
potentia, prima impantis cura fuit, patris sepul-
chro: tandem Rex puero vir, ex rege sacerdos, templum
dicavit, hinc a Divinis ad civilia uti decet, urbe
manibus, regnum urbi bus stipat: ut populum cohibe-
at, quae audebat pace. Regia et Tribunal ge-
ma et ostro stermit: ne venalis speret iustitia,
quod opes calcet. Atque ut fugam revocet artrea
aureos mores, in aureo domo restituit, nusquam lautus
sapiencia sedit. Eadem dictatrice sapientia Divina
scripsit oracula, cui quod diceret oraculum est. Sed
heu tantum ingenium maruit in maturum: ut resciat
utrum magis mirere senium in infante? an infantia
in senem? tantum causa dementia libido, nec mirum
ex Bersabea natum, septingentis conjugis trecent-
teros concubinas, innumerabilia stupra junxit.
Sic effeminatus Salomo sapientia amisit. Hinc Aomo.
dei quae Dei legibus obsequentior, suis dolor dola
coluit, et Venere venerat venerat. Secuta ut
solet luxurie feritas, nam nimia liberalitas ra-
pinis alit. Ergo regni opibus in gineceo obligatis
pergravissima tributa amicos nudat, ut amicos
ornet. Quin & magicas artes aut scrutatus,
feralis erusator, vegetales Demonas fuit; et plu-
tu quadrat apud Plutones. Tot inter flagitia pace
amisit pacifigi; Salomon, nam iam Salomon, bellat
Idumeo Latronum duce, rebellante Geromabo,
tributorum questore, & mamone ministro. Ma-
mone cultor affigit; donec Divino numine affa-
ty achies sui pallium et Salomonis regnum dividit.

34 18
sic obiit insang sapiens Habreos decem et dede-
cus. Inops inter inop eo, serilis inter conjugia; uni-
co de tot thalamis suscepto filio, nam nihil veneri
nocentig quae veng. Amg e isti pavis stige coluit
et amg intravit.

Artificiosa dispositio est, quae in natura ordine sequitur
res artificiose secundum exigentiam necessitatis et
utilitates disponit. Ita poemata sua disponit
poeta ut Virgilii Aeneid. et Sallustii argenide. Se-
neca suas tragedias. Iter artificiosa dispo-
sitione subdividit in Dialecticam et Rhetoricam, Dialectica
disponit argumentorum et syllogismorum, hoc exponen-
do universale propositione, et maiore per ordine. Conclu-
sione vero quae est ipsa propositio, minor am-
erit confirmatio propositionis, et alio modo miscendo Syllo-
gistica, partes, et quibus Modis: 4 et 8, et 12, et 16, et 24, et 32, et 48, et 64, et 96, et 128, et 192, et 256, et 384, et 512, et 768, et 1024, et 1344, et 1792, et 2304, et 2912, et 3584, et 4352, et 5184, et 6080, et 7008, et 8000, et 9000, et 10000, et 11000, et 12000, et 13000, et 14000, et 15000, et 16000, et 17000, et 18000, et 19000, et 20000, et 21000, et 22000, et 23000, et 24000, et 25000, et 26000, et 27000, et 28000, et 29000, et 30000, et 31000, et 32000, et 33000, et 34000, et 35000, et 36000, et 37000, et 38000, et 39000, et 40000, et 41000, et 42000, et 43000, et 44000, et 45000, et 46000, et 47000, et 48000, et 49000, et 50000, et 51000, et 52000, et 53000, et 54000, et 55000, et 56000, et 57000, et 58000, et 59000, et 60000, et 61000, et 62000, et 63000, et 64000, et 65000, et 66000, et 67000, et 68000, et 69000, et 70000, et 71000, et 72000, et 73000, et 74000, et 75000, et 76000, et 77000, et 78000, et 79000, et 80000, et 81000, et 82000, et 83000, et 84000, et 85000, et 86000, et 87000, et 88000, et 89000, et 90000, et 91000, et 92000, et 93000, et 94000, et 95000, et 96000, et 97000, et 98000, et 99000, et 100000, et 101000, et 102000, et 103000, et 104000, et 105000, et 106000, et 107000, et 108000, et 109000, et 110000, et 111000, et 112000, et 113000, et 114000, et 115000, et 116000, et 117000, et 118000, et 119000, et 120000, et 121000, et 122000, et 123000, et 124000, et 125000, et 126000, et 127000, et 128000, et 129000, et 130000, et 131000, et 132000, et 133000, et 134000, et 135000, et 136000, et 137000, et 138000, et 139000, et 140000, et 141000, et 142000, et 143000, et 144000, et 145000, et 146000, et 147000, et 148000, et 149000, et 150000, et 151000, et 152000, et 153000, et 154000, et 155000, et 156000, et 157000, et 158000, et 159000, et 160000, et 161000, et 162000, et 163000, et 164000, et 165000, et 166000, et 167000, et 168000, et 169000, et 170000, et 171000, et 172000, et 173000, et 174000, et 175000, et 176000, et 177000, et 178000, et 179000, et 180000, et 181000, et 182000, et 183000, et 184000, et 185000, et 186000, et 187000, et 188000, et 189000, et 190000, et 191000, et 192000, et 193000, et 194000, et 195000, et 196000, et 197000, et 198000, et 199000, et 200000, et 201000, et 202000, et 203000, et 204000, et 205000, et 206000, et 207000, et 208000, et 209000, et 210000, et 211000, et 212000, et 213000, et 214000, et 215000, et 216000, et 217000, et 218000, et 219000, et 220000, et 221000, et 222000, et 223000, et 224000, et 225000, et 226000, et 227000, et 228000, et 229000, et 230000, et 231000, et 232000, et 233000, et 234000, et 235000, et 236000, et 237000, et 238000, et 239000, et 240000, et 241000, et 242000, et 243000, et 244000, et 245000, et 246000, et 247000, et 248000, et 249000, et 250000, et 251000, et 252000, et 253000, et 254000, et 255000, et 256000, et 257000, et 258000, et 259000, et 260000, et 261000, et 262000, et 263000, et 264000, et 265000, et 266000, et 267000, et 268000, et 269000, et 270000, et 271000, et 272000, et 273000, et 274000, et 275000, et 276000, et 277000, et 278000, et 279000, et 280000, et 281000, et 282000, et 283000, et 284000, et 285000, et 286000, et 287000, et 288000, et 289000, et 290000, et 291000, et 292000, et 293000, et 294000, et 295000, et 296000, et 297000, et 298000, et 299000, et 300000, et 301000, et 302000, et 303000, et 304000, et 305000, et 306000, et 307000, et 308000, et 309000, et 310000, et 311000, et 312000, et 313000, et 314000, et 315000, et 316000, et 317000, et 318000, et 319000, et 320000, et 321000, et 322000, et 323000, et 324000, et 325000, et 326000, et 327000, et 328000, et 329000, et 330000, et 331000, et 332000, et 333000, et 334000, et 335000, et 336000, et 337000, et 338000, et 339000, et 340000, et 341000, et 342000, et 343000, et 344000, et 345000, et 346000, et 347000, et 348000, et 349000, et 350000, et 351000, et 352000, et 353000, et 354000, et 355000, et 356000, et 357000, et 358000, et 359000, et 360000, et 361000, et 362000, et 363000, et 364000, et 365000, et 366000, et 367000, et 368000, et 369000, et 370000, et 371000, et 372000, et 373000, et 374000, et 375000, et 376000, et 377000, et 378000, et 379000, et 380000, et 381000, et 382000, et 383000, et 384000, et 385000, et 386000, et 387000, et 388000, et 389000, et 390000, et 391000, et 392000, et 393000, et 394000, et 395000, et 396000, et 397000, et 398000, et 399000, et 400000, et 401000, et 402000, et 403000, et 404000, et 405000, et 406000, et 407000, et 408000, et 409000, et 410000, et 411000, et 412000, et 413000, et 414000, et 415000, et 416000, et 417000, et 418000, et 419000, et 420000, et 421000, et 422000, et 423000, et 424000, et 425000, et 426000, et 427000, et 428000, et 429000, et 430000, et 431000, et 432000, et 433000, et 434000, et 435000, et 436000, et 437000, et 438000, et 439000, et 440000, et 441000, et 442000, et 443000, et 444000, et 445000, et 446000, et 447000, et 448000, et 449000, et 450000, et 451000, et 452000, et 453000, et 454000, et 455000, et 456000, et 457000, et 458000, et 459000, et 460000, et 461000, et 462000, et 463000, et 464000, et 465000, et 466000, et 467000, et 468000, et 469000, et 470000, et 471000, et 472000, et 473000, et 474000, et 475000, et 476000, et 477000, et 478000, et 479000, et 480000, et 481000, et 482000, et 483000, et 484000, et 485000, et 486000, et 487000, et 488000, et 489000, et 490000, et 491000, et 492000, et 493000, et 494000, et 495000, et 496000, et 497000, et 498000, et 499000, et 500000, et 501000, et 502000, et 503000, et 504000, et 505000, et 506000, et 507000, et 508000, et 509000, et 510000, et 511000, et 512000, et 513000, et 514000, et 515000, et 516000, et 517000, et 518000, et 519000, et 520000, et 521000, et 522000, et 523000, et 524000, et 525000, et 526000, et 527000, et 528000, et 529000, et 530000, et 531000, et 532000, et 533000, et 534000, et 535000, et 536000, et 537000, et 538000, et 539000, et 540000, et 541000, et 542000, et 543000, et 544000, et 545000, et 546000, et 547000, et 548000, et 549000, et 550000, et 551000, et 552000, et 553000, et 554000, et 555000, et 556000, et 557000, et 558000, et 559000, et 560000, et 561000, et 562000, et 563000, et 564000, et 565000, et 566000, et 567000, et 568000, et 569000, et 570000, et 571000, et 572000, et 573000, et 574000, et 575000, et 576000, et 577000, et 578000, et 579000, et 580000, et 581000, et 582000, et 583000, et 584000, et 585000, et 586000, et 587000, et 588000, et 589000, et 590000, et 591000, et 592000, et 593000, et 594000, et 595000, et 596000, et 597000, et 598000, et 599000, et 600000, et 601000, et 602000, et 603000, et 604000, et 605000, et 606000, et 607000, et 608000, et 609000, et 610000, et 611000, et 612000, et 613000, et 614000, et 615000, et 616000, et 617000, et 618000, et 619000, et 620000, et 621000, et 622000, et 623000, et 624000, et 625000, et 626000, et 627000, et 628000, et 629000, et 630000, et 631000, et 632000, et 633000, et 634000, et 635000, et 636000, et 637000, et 638000, et 639000, et 640000, et 641000, et 642000, et 643000, et 644000, et 645000, et 646000, et 647000, et 648000, et 649000, et 650000, et 651000, et 652000, et 653000, et 654000, et 655000, et 656000, et 657000, et 658000, et 659000, et 660000, et 661000, et 662000, et 663000, et 664000, et 665000, et 666000, et 667000, et 668000, et 669000, et 670000, et 671000, et 672000, et 673000, et 674000, et 675000, et 676000, et 677000, et 678000, et 679000, et 680000, et 681000, et 682000, et 683000, et 684000, et 685000, et 686000, et 687000, et 688000, et 689000, et 690000, et 691000, et 692000, et 693000, et 694000, et 695000, et 696000, et 697000, et 698000, et 699000, et 700000, et 701000, et 702000, et 703000, et 704000, et 705000, et 706000, et 707000, et 708000, et 709000, et 710000, et 711000, et 712000, et 713000, et 714000, et 715000, et 716000, et 717000, et 718000, et 719000, et 720000, et 721000, et 722000, et 723000, et 724000, et 725000, et 726000, et 727000, et 728000, et 729000, et 730000, et 731000, et 732000, et 733000, et 734000, et 735000, et 736000, et 737000, et 738000, et 739000, et 740000, et 741000, et 742000, et 743000, et 744000, et 745000, et 746000, et 747000, et 748000, et 749000, et 750000, et 751000, et 752000, et 753000, et 754000, et 755000, et 756000, et 757000, et 758000, et 759000, et 760000, et 761000, et 762000, et 763000, et 764000, et 765000, et 766000, et 767000, et 768000, et 769000, et 770000, et 771000, et 772000, et 773000, et 774000, et 775000, et 776000, et 777000, et 778000, et 779000, et 780000, et 781000, et 782000, et 783000, et 784000, et 785000, et 786000, et 787000, et 788000, et 789000, et 790000, et 791000, et 792000, et 793000, et 794000, et 795000, et 796000, et 797000, et 798000, et 799000, et 800000, et 801000, et 802000, et 803000, et 804000, et 805000, et 806000, et 807000, et 808000, et 809000, et 810000, et 811000, et 812000, et 813000, et 814000, et 815000, et 816000, et 817000, et 818000, et 819000, et 820000, et 821000, et 822000, et 823000, et 824000, et 825000, et 826000, et 827000, et 828000, et 829000, et 830000, et 831000, et 832000, et 833000, et 834000, et 835000, et 836000, et 837000, et 838000, et 839000, et 840000, et 841000, et 842000, et 843000, et 844000, et 845000, et 846000, et 847000, et 848000, et 849000, et 850000, et 851000, et 852000, et 853000, et 854000, et 855000, et 856000, et 857000, et 858000, et 859000, et 860000, et 861000, et 862000, et 863000, et 864000, et 865000, et 866000, et 867000, et 868000, et 869000, et 870000, et 871000, et 872000, et 873000, et 874000, et 875000, et 876000, et 877000, et 878000, et 879000, et 880000, et 881000, et 882000, et 883000, et 884000, et 885000, et 886000, et 887000, et 888000, et 889000, et 890000, et 891000, et 892000, et 893000, et 894000, et 895000, et 896000, et 897000, et 898000, et 899000, et 900000, et 901000, et 902000, et 903000, et 904000, et 905000, et 906000, et 907000, et 908000, et 909000, et 910000, et 911000, et 912000, et 913000, et 914000, et 915000, et 916000, et 917000, et 918000, et 919000, et 920000, et 921000, et 922000, et 923000, et 924000, et 925000, et 926000, et 927000, et 928000, et 929000, et 930000, et 931000, et 932000, et 933000, et 934000, et 935000, et 936000, et 937000, et 938000, et 939000, et 940000, et 941000, et 942000, et 943000, et 944000, et 945000, et 946000, et 947000, et 948000, et 949000, et 950000, et 951000, et 952000, et 953000, et 954000, et 955000, et 956000, et 957000, et 958000, et 959000, et 960000, et 961000, et 962000, et 963000, et 964000, et 965000, et 966000, et 967000, et 968000, et 969000, et 970000, et 971000, et 972000, et 973000, et 974000, et 975000, et 976000, et 977000, et 978000, et 979000, et 980000, et 981000, et 982000, et 983000, et 984000, et 985000, et 986000, et 987000, et 988000, et 989000, et 990000, et 991000, et 992000, et 993000, et 994000, et 995000, et 996000, et 997000, et 998000, et 999000, et 1000000, et 1001000, et 1002000, et 1003000, et 1004000, et 1005000, et 1006000, et 1007000, et 1008000, et 1009000, et 1010000, et 1011000, et 1012000, et 1013000, et 1014000, et 1015000, et 1016000, et 1017000, et 1018000, et 1019000, et 1020000, et 1021000, et 1022000, et 1023000, et 1024000, et 1025000, et 1026000, et 1027000, et 1028000, et 1029000, et 1030000, et 1031000, et 1032000, et 1033000, et 1034000, et 1035000, et 1036000, et 1037000, et 1038000, et 1039000, et 1040000, et 1041000, et 1042000, et 1043000, et 1044000, et 1045000, et 1046000, et 1047000, et 1048000, et 1049000, et 1050000, et 1051000, et 1052000, et 1053000, et 1054000, et 1055000, et 1056000, et 1057000, et 1058000, et 1059000, et 1060000, et 1061000, et 1062000, et 1063000, et 1064000, et 1065000, et 1066000, et 1067000, et 1068000, et 1069000, et 1070000, et 1071000, et 1072000, et 1073000, et 1074000, et 1075000, et 1076000, et 1077000, et 1078000, et 1079000, et 1080000, et 1081000, et 1082000, et 1083000, et 1084000, et 1085000, et 1086000, et 1087000, et 1088000, et 1089000, et 1090000, et 1091000, et 1092000, et 1093000, et 1094000, et 1095000, et 1096000, et 1097000, et 1098000, et 1099000, et 1100000, et 1101000, et 1102000, et 1103000, et 1104000, et 1105000, et 1106000, et 1107000, et 1108000, et 1109000, et 1110000, et 1111000, et 1112000, et 1113000, et 1114000, et 1115000, et 1116000, et 1117000, et 1118000, et 1119000, et 1120000, et 1121000, et 1122000, et 1123000, et 1124000, et 1125000, et 1126000, et 1127000, et 1128000, et 1129000, et 1130000, et 1131000, et 1132000, et 1133000, et 1134000, et 1135000, et 1136000, et 1137000, et 1138000, et 1139000, et 1140000, et 1141000, et 1142000, et 1143000, et 1144000, et 1145000, et 1146000, et 1147000, et 1148000, et 1149000, et 1150000, et 1151000, et 1152000, et 1153000, et 1154000, et 1155000, et 1156000, et 1157000, et 1158000, et 1159000, et 1160000, et 1161000, et 1162000, et 1163000, et 1164000, et 1165000, et 1166000, et 1167000, et 1168000, et 1169000, et 1170000, et 1171000, et 1172000, et 1173000, et 1174000, et 1175000, et 1176000, et 1177000, et 1178000, et 1179000, et 1180000, et 1181000, et 1182000, et 1183000, et 1184000, et 1185000, et 1186000, et 1187000, et 1188000, et 1189000, et 1190000, et 1191000, et 1192000, et 1193000, et 1194000, et 1195000, et 1196000, et 1197000, et 1198000, et 1199000, et 1200000, et 1201000, et 1202000, et 1203000, et 1204000, et 1205000, et 1206000, et 1207000, et 1208000, et 1209000, et 1210000, et 1211000, et 1212000, et 1213000, et 1214000, et 1215000, et 1216000, et 1217000, et 1218000, et 1219000, et 1220000, et 1221000, et 1222000, et 1223000, et 1224000, et 1225000, et 1226000, et 1227000, et 1228000, et 1229000, et 1230000, et 1231000, et 1232000, et 1233000, et 1234000, et 1235000, et 1236000, et 1237000, et 1238000, et 1239000, et 1240000, et 1241000

aliquo orationibus brevibus causa, Spectato moderni
 seculi processu. Dispositio itaque argumentorum plus
 artificii, iudicijque, in disponendis. Altera plus spatij
 et laboris requirit indicenda. Semper curandum est
 ut gravia arguta in principio, leviora in medio gra-
 vissima in fine ponantur. Haec de dispositione, iam quo-
 modo inventa, et collocata eloqui debeamus dicen-
 du superest.

ARTICULUS 3us

DE ELOCUTIONE

45

Tertium obtinet locum inter partes Rhetorices. Iam
 ex sua dignitate vocanda. Præstantissima et difficilissi-
 ma hæc pars eloquii. Præstantissima quia sine
 hac mortua est omnis oratio, nec eloquens
 quæ diu merebitur, nisi ab illa sua denominationem
 sortiat, et quæ admodum imaginem delineatam nisi
 variis colore reddat, pulchram, pretiosam, spectabilem
 ita sicut opus rhetoricum. Elocutio, jucunda et
 mirabile exhibet, nec nisi veluti imago spectata
 parvo aestimat. Pretiosam ita oratio simplici sty-
 lo id est sine ornatu oratoribus recompo-
 sita et Plato viliis apud eruditos, perimat, nec
 ille bonus artifex dicenda quæ tantum invenire
 liquet facere autem, sed ille forma pulchra in-
 ducere potest. Parit enim ille orator bonus quæ invenire
 et disponere, id quod ea scit culte et elegantem eloqui
 difficillima te rosa dixerim sine splendoribus
 difficultatibus, ita enim omne suum ornatum debet adhibere,
 ne redoleat vel scholam vel puerilitatem, timorem
 vel alias vitiosi stili species, iam ad definitionem
 Elocutio est apta verborum et sententiarum

ad

33 19

ad inventionem ^{et} dispositionem modam. v. Locutio
 est inventio et dispositio argumentorum apta et
 elegans eruditio. Haec ut sit vere oratoria,
 debet esse.

Amo Latina, plana, ornata et apta.

46

Cum de latina elocutione agimus eam pariter de elo-
 cutione cujuscumque linguae, ut Slavonica, u. pola-
 nica etc. ornatu eadem observanda sunt. Elocutio
 latina, in eo consistit ut verbis pure latinis et
 apud probatos auctores receptis non peregrinis aut
 alterius linguae, nisi forte sint consuetudine longa
 recepta utantur, ut utrumque lingua, poesis, Historica
 Philosophia, Theologia etc. eam illis gradibus quod
 cum fide ad nos venerunt, cum primum in oriente
 fides propagata sit ut Christiani, orthodoxi, Ca-
 tholici, Apostoli, Angeli, Eucharistia &c. Item de
 quibusdam hebraicis hoc eam dicendum, ut Seraphim
 Cherubin, Adonai, Sabaoth, Jehova etc. quia
 alij adeo superstitiosi linguae latinae custodes fuerunt
 ut Christophorus Longolius, quæ neque ecclesiasticas vo-
 ces retinere voluerit, ut ille ecclesia res publica,
 Apostolos 12 viros appellat, sed pro nostra artium
 et ecclesiastica et a poetis usurpata, alia peregrina
 inseri non debent. Hoc enim adeo firmum fuit apud an-
 tiquos Romanos, ut Suetonius quidam Tibertium ca-
 sare venia a senatu petisse scripsit quod diceret mono-
 polium. Quod ut de latina lingua hoc universi
 dicere de quacumque lingua usus fueris, ejus morem
 patriam sequantur est enim cuius linguae sui generis
 suus lepus.

Hellenismus vero sacra quaedam structura, licet
 uti, maxime Historicis et poetis: ut atrox instat patro
 cum instat Stalig. Cui: vespe nulli dixeris, pro dixeris
 et hoc fit per figuram Enallagen. Item Horatius: fies
 nobis

47

nobilium tu quoque fontium, tu quoque fies nobilium fontium.
Quinti: Turpe lupus stabilis. Virg. variu et muta-
bile semper famina. Itē, Servantissimū equi, p-
agittis. Abstinentes pecuniā, distine irarē. Cauden-
tū vō ē in latina dictione, ne orator in seipsum
grammaticorū hoc ē in sollocismos et barbarismos
invidat, qm en turpe in oratore erit, qd in pueris
reprehendit, in Epistolis tū et dialogicis licet aliquid
admiscere voces alig lingua p- h meliorē energid
et edpositōē rei, sicut fecit Cic: maxime in epis-
tolis ad Atticū quas multis vocalis gradis ad p- h
2do Clara, plane dicere ē idē, qd clare dicere, hoc
est ut oia qd dicitur facile cognosci et intelligi
possint ab auditoribz. Multi en p- hertim hoc seculū
lo- hant, qui ut subtiles et acuti videant, orationes
suas aut phrasibz et inusitatis verbis aut sensibus obscu-
ris ita fastiunt, ut ad intelligendū candela indigeas,
certe demencia ē extremā, loq ad aliqē et ab eo
nolle intelligi et hoc fit dū ad fabulat in voluera,
ad exemplū in historiis stentorū magna mē ad anpul-
las et verba sespedali p- hter gravitate stilo cili-
anda, ad inusitata id ē nimia in verbis et sententiis
trajectione, ad sēptz sententiāz difficiles cateraq-
ad pegrina revocant. unde stingit intenta verba
verborū, sententiāz et conceptū involvendoz fun-
dendoz pharragine stinuo strepitu legentis v au-
dientis animū intantū obrū, ut cū illi plurima
se et cū laude dixisse autament, n varo aut vi-
su explodant, aut cū nausea et indignāone audi-
unt. Ut es qz plane dicat, verbis utet usitatis,
ambiguos sensz vitabit, medicos ducet ambitus,
n disserpet sententiāz, n turbabit ordinē, deniqz
caput rei ē v maxime attendendū si p- hōne o-
nis sua directē et solide sfirmabit.

3tio

3tio Ornata, Ornate dicere ē re verbis et sen- 49
tentiis electis, figuris et affectibz aptis, explicare.
Ornatz vō in rebz spectat his: Amo in verbis sin-
gulis nempe ut sint p- hria v apte translata.
2do in ordine et nro, quo ad verba et sententiāz stitu-
andas. 3tio in affectibz, q si apte adhibeant n-
rifice et movent et psuadent. 4to in tropis et
figuris, quā cū affectibz plerūq iuncta sunt 5to
in apta hypoteseos ad thesim revocatione
nā ut docet C. lib. orati ornatissimā sunt o-
nes id vagutis imā vagant et apprivata ac
singulari straversia ad universi g- hris imā
explicanda se inferunt.
4to Apta. Apte dicere ē svenientē rebz et p- hōnis
dicere. ut dicas vō, apte occurrunt ssideranda ista
p- hie. 6: Amo re ipsā q tractat sit ne sublimis,
humilis, an mediocris et tunc iuxta rei illig qua-
litē genus quoq seu character dicendi eligendus.
7to n tantū quo ad cāā seu oōne totā intellige, de eam
quo ad singulas p- hōes, ut in his eam aptitudinē s-
pedez fieri namq p- h ut maa s- cāā humile tractet, int-
ea tū incidat in re q- hia dicenda, quā longe sublimis
or sit cāā sua et e contra, et p- hinde character dice-
di erit illi quoq accommodatq alig q ipso cād. 2do
ad apte dicendū tuā ipis p- hōnā oportet, s- sideres: sis
ne vir maturq, eruditq, ecclesiasticq, religiosus?
etc: an juvenis, solitq, in exercitatz, q alit en ma-
turo q juveni, erudito q ming exercitatz, politico q
ecclesiastico aut religioso sveniat dicere.
3to audientū p- hōnd, nā alit orā eruditū, nobis
libz, religiosis ecclesiasticis, alit orā rudibz, plebeis
ruricolis, dicendū ē. Itē ad p- hōnā faule ne, an
secq? 4to tempz et ordo rebz, ut n p- hōis
reant s- fuse p- hōra cū s- sequentibus. 5to

st. 20

ut rebus apta verba, convenientes affectus, sententia,
figurae et amplificationes applicent. Cito Spectan-
du e decor, seu dicere id, qd deniq seipsum et su-
mum e neq qd magis comendat ois prudentia, q
si sciat, qd uis, qd se, qd que vis, qd regem, qd subdi-
t. qd qd, deceat.

M Multes in locis non styli repetitum audiunt, qd
vo sit ipse stylus seu character dicendi, nunc e Rhetori
nostri mente accipiendum e. Stylus e character dicendi
e forma et figura dictionis, convenientis ad ppria. Stylus
vobis e dicitur, imo ut sciat phrasim, uelba
aut uulga, humile, aut sublimem. Habet stylus
virtutes suas et vitia, et pluri mi ut ait Horat. de
cepti specie recti, vitia virtutibus offerunt. Ut qd qd
cat stylus virtuosus et vitiosus, prout vitia eius, post
ea virtutes retegunt. Na illico pventu e, ut pluri
vini Rhetorali ubi timore uel metu n vid eant, ubi
eloquentia ee n putant, Horat ut falsa opinio appa-
reat de singulari eloquentia vitij dicendum. Hoc
more medicorum placuit pficere, q prout spiritibus
viciosos et morbosos e corpore repellant, tandem sa-
lubrem medicina porrigere student. Et primus
morbus e in corpore eloquentia.

52 Stylus inflatus e tumidus affectata verbosus u sonans
usurpator. In verbis fit qd qd nova lingua, uult fieri
vi author, novarum rerum appellationes et cogit, qd ma-
xime fit e postea adiectivo in una dictione. Sic
Sponidius tyrannus columna vocavit, validi potentem
quid valida p durat. u Athenice: eopadarepou
na uia, eponobraduou, orthe cogaratae uia.
Dem Dionisiu voluit virginem vocari. Parthenon
e menandron, quasi expectativa. Item eam
usu dictionis obsoletarum quae p antiquitate sua
maxima hominum excesserunt, ut sine Crapio

intelligi nequeant, ut sunt Cornillus loco juvenis,
Butubata loco fabula, et alia centia. Huiusmodi
phrases priscorum ut sit butiro latiar p fuis loco
hilaris, laudum plices attollere, loco laudare. Item
qda interrogat qd cuina scienda daret opa? In par-
naso cu Apollineis sororibus coreas duxi, In sen-
sibus eo tumiditas est, cu sensus sapientia et immodera-
tione redolentes afferunt, ita qda omne sua exort
est. Excessit soror mea modum, in astris sublimis
gradior. Idcirco mihi terga volucris, vestire cer-
nit. Attollor fortunatig esse dedecora, et du colto fuor
idcirco rideo casu, n ped estis ja hodie orator. Fit
eiam inflatio in modica historiis usurpatione, qd in re
parva omnes dij deoq invocant. Expressit has tabu-
las pulcherrime Martialis, in quo da posthumo ore
da e tribus capellis furto ablati, caa orat et
Mutios et marios et Syllas et varia bella gessit.

Non de vi, neq eade nec veneno
Sic est mihi de tribus capellis,
Vicini quodror has ab ee furto,
Hoc iudex sibi postulat phare
Iucannas mithridati cuq bellu
Et p iuria Punici furoris
Et Syllas, Mariosq Mutiosq,
Magna voce totius manus tota
Ia dic Posthume de tribus capellis.

Dicit hic stylus sibi a tumore, corporis denotacionem
na sicut tumor p carne vitiosa, et maxio humore,
ita hic stylus p supvacaneis rebus accipit.
2dus Morbus eloquentia cacozelia seu ut alij
volunt cacozelicus stylus qe prava virtutis aliena imi-
tatio cu alijs ita authoris aliquem uq ore. u Livius
sape imitat, ut saepe integras phrasas accipiant
u totide verbis et phrasas qbg illig cones sunt descriptas

scribat sua. Parit et hoc vitium duobus modis fieri solet. Imo in verbis cuius est imitatio inepta id est cum simile alicui sententia nostra ad dissimile maam pertrahimus, ut si quis legens apud Virg. lib: 6o Aeneid, quomodo Aeneas descendit ad inferos Sic illud ductu vi, ea ratione utat in descriptione Ilium descensus, ad inferos dicitur eum tulisse Proserpina, aliqd vestigal et ductu ab Angelo ee et cum varia pernarum gura videret, interrogasse q ita torquet, et quod diversa ad monstra ventu eet, ad arma perterritu iuisset. 2do cuius est nimia imitatio cuius et initia et fine, et verba et numerus Syllabarum omnesq minutias in authore aliquo obseruamus, et in nostra oratione exprimimus.

54

Stylus Morbus tertianus non dissimilis, frigidus Stylus q tunc est, cui aliqd temerarie et sine fundamento dicitur et qd sub magna verborum specie e mortua facimus sententia; in hoc vitio frequentiter incidunt oores sacri q scripturas in suos sensus detorquent, ac conceptibus suis scripturas, non receptas scripturis confirmant, nullatenus fundamto, vident aliqd grande promittere, qd si penitus consideraveris, putida et ridiculu sensus admiraberis. Hoc morbo laboravit qda Saphista nra Hegerias, cui deludibus Alexandri m: dicitur eiv instantia, qd eode die sit natus quo templu illud mundo celeberrimu of esina diand exarsit. Minime ingt mirandu est, si diand templu ta gravi incendio arserit, qd Dea in ipso Olympis partu, quo Alexander editus e, obstetricandi laboribus et curis distracta, igne non saluit restringere. Hanc frigiditate animi, ita Plutarchus admiratq; ut dixerit, in ipsu, ad Ephesii templi incendiū restringere du satis fecisse. Deridet tales et Martialis

in

in quoda suo Epigrame, in persona cuiusda Rhetoris Sabineci lib: 3: Epig: 29 ad Faustinu Si tempore balneu cupis fervens Faustine qd vix Iulianu intraret Loga, lavet uti, Rhetore Sabineu, Neronianas is refrigerat Thermas.

Attus Stylus puerilis, qd e affectio nimia, parva leuius delitias, hoc vitio laborantes maxime adhibent sensu tenuitatis, iucunditatis vanis vanis, simis, lusus minuto digressiones ineptas, allusionis ad verba, frequentes et affectatas res descriptiones, luxuriantes figuras, metaphoras, a rebus mollicules doctas, similitudines cadentes, desinentes, et mutationes. Et hi sunt secundu Seneca similes his, q solutio tunicis, in media urbe incesserint: hic lamentatiuncula, verba diminutiva ut Corculu, ocellu, animula, & Est Exemplu celebre, puerilitatis apud Apulegiu, in descriptione Apollinis: eat, ingt, intonsus, et genis gratu, corpore glabellu, crinibus nitidulis, et Splendidi, subis, vestis lecta tenui, facta molliuocula, purpura radians. Qui Stylus potius femineus dicitur, simile huic Exemplu puerilitatis e Adriani imperatoris, in vita dediti delitijs, q plimq morti sic an sua allocutus e.

55

Animula, vagula, blandula
Hospes, comitesq; corporis,
Qua nunc abibis in loca,
Pallidula, rigida, nudula,
Nec at solus dabis iocos.

Sciendu e et graves oores uti aliqdo diminutivis verbis id nisi tunc, qd res ipsa edigit quod et rara ee debnt, et de industria imposita ad superbiam v mollicie alicujus respicienda p ironia

56

v. alicā q̄piā figurā. Dicit hoc et poetio sed
raro maxime in Elegijs, odij et Epigramate
tibq, q̄ p̄ rei teneritudine, iā vō in serijs rebus
nemō veniā merbit.

57 **Stylus Scholasticus** et hic consistit
in morosa observāone q̄ceptorū Rhetoricorū, qui arte
facile p̄dit scholamq̄ olet, qui fit, Anno tunc
quando in rebus divinis politicis, civili-
bus ita ornat̄ oō, ut in Scholis, Solet in
quaq̄ orāone custodit eē partes oōnes comemorat
nna Scholastica partiu figurat̄ Syllogismō etc. v̄g dicet ind-
firmāonē h̄stribq̄ argumētis Abutili necessario et hones-
to p̄bare p̄poone, 2do q̄o in re familiari v̄ po-
pulari immiscet quāstiones theologicas v̄ philoso-
phicas quā nihil ad re faciunt, atq̄ se p̄dat corā
auditoribq̄ ea oā scire. et ad ita orant̄ putant se
altis ut ajunt quadrigis hypionis veni, ipsi tū
in arena Scholastica testudineo reptant modo, n̄
maturitē politica, s̄ lenitē sciolorū redolentes.

58 **Poetici** vocat, q̄ tunc ē q̄o in soluta oōne adhi-
bent numeri et fabulā poetica, et oō nulla q̄vita-
tē oratoria habet. Solet fieri tripliciter.
Anno in verbis cū verba p̄pria poetis tantū, usur-
pant in oōnibq̄ verba vō sunt alia p̄pria alia im-
p̄pria. Propria cognoscunt ex lectione poetarū,
collata cū libris oratoris, ut fari p̄dicere, nabus
p̄ filio, tellus p̄ terra, solus p̄ celo, limpha p̄
aqua. Imp̄pria vō cognoscunt ex translatōnis
v̄ mutāonē audacia, quā a communi usu abhorret.
ut pinḡ p̄ navi, aves pennis remigare p̄ volare.
Adiectiva eam poetis tantū concedunt ēposita
in orāone tū locū n̄ h̄nt, auricolor, auriflūg,
falifer p̄ nisi quā iā usa hominū recepta ut om-
nipotens p̄

2do in sententijs cū Deri phrases longiores ponat̄
v̄g loco, dicit.

Jaja pellucidos aurora secuta decores.
Conscendit solū, roseo placidissima vultu,
Lua thetidis vada, salsā delinquens ore nitenti
Et rubilo seḡ radiorū fulgure Titan.

Etia loco hujus locuōnis sol orit̄

Splendidq̄ foliā grata sol tollit ab unda
Casaria, mollesq̄ vagū, diffundit in umbras,
Crine diem, undiq̄ beat cū lumine claro.

Duplici rāone seu verba seu sententijs poetica
ab oratoris distinguenda s̄, unā, omnes super-
vacuū, et minime necessariū, q̄ tantū fulv̄ et
colorē adfert rebq̄, hōc poetiū cernendū ē v̄g ab-
ba lilia, aurora purpurea, dulcia mella p̄cipi-
culi minuti. Alterā q̄q̄ ab usu hominū alienū ē
v̄g gelidq̄ pavor p̄ ossa cucurrit; considera et co-
gnosces nullū hominē ita loq̄.

3tio in numero q̄o in oōne, p̄didi in carmine de-
sinunt v̄ alij aliq̄ moduli poetici adhibent̄. Ta-
lis ista ē Apuleij oō: Tibi respondent sidera, rede-
unt tempora, gaudent numina, serviunt elementa,
tuo natu spirant flamina, nutriunt̄ nibila, germi-
nant semina, crescut̄ germina.

Stylus macharonisticus. dicit̄ ab
italico macharone, q̄ stultū v̄ nebulonē significat
Consistit in inspiciōne latinittis in poloniam v̄
slavonismū, v̄ econtra. Et hoc vitio plurimi
laborant hoc s̄culū in describendis Epistolis, v̄
relatōnibq̄ rumorū quā ne ipse polonus v̄ slavog
intelligere queat. Ridet tales p̄fectissimū lin-
quā latinā et polonā in h̄p̄ Gregorius Inaspus
cū legerit apud aliquē. Gd̄ p̄ p̄to avi
saly, v̄ pub. turbowac cheial, aby suis Coeis

in sero uane byli simplici nie fucato corde.
 Accessia dignitas, Institutiones obrogowane. Das re-
 asuonowane bywaiq ucey exaspabunt. Enim uise
 Za hostes patriam magis, a goze by byt adeo for-
 tis, tedy uisores capitaneaty ruzie sic maso
 podae sic pod extremu milite. possi wojewod-
 stwa pntes tu bedge obrali nasein Coronae
 nis. Et ruthenice qda excastris tali usq Eloquio.
 Atakirowawszy so wseju ammoniciem ne prija
 telskie Lahari, u dabu. Zarpo Atap upobad
 maub heroicko naczały iauo terhibeobaduu
 q uwarzaro uueasotta, cancrothid gresso
 dey letuaro succursa, hrzypa mē ualatagobad.
 Non qdē uniuersum Styly hic damnandus ē, cu p-
 tantissimi politica esubant in his tū casibz du-
 taxat adhiberi pt. Nemo si desit uox uer-
 macula. Sed si n̄ sit tā energica uernacula
 q̄ alia. 3to si n̄ tā munda. 4to uē ali-
 qua intueniunt in oōne quā n̄ ab omni bz intel-
 ligi edpedit. Id tū parce, nec sine graui ca-
 fiat

62

Sub Stylus Parenthicus, dicitur a Thyrso
 erat hasta frondibz involuta, q̄ gestabant
 bacchantes, hoc ē Pauhi festa, incredibile
 cū insania celebrantes, quales circū
 feminas Bacchantes et thyrso armatas, descri-
 bit Ouid. lib. 11. meta mor. unde et uerbiu ē.
 natu thyrso p̄cussus id ē insang hōo. Sty-
 ly ē: parenthyrso, thyrso similis uē aliquis
 in rebz paruis ait nullog momentij nimis
 Inuit affectibz, edelamat indignata, uicife-
 rat diras, et in p̄cāones et mēnas ejaculatur.
 Deos Deasq̄ oēs uocat, et quasi apollineo
 dstro tactz, Enthusiasmo impletz, horrendas
 res

ubi n̄ opus exprimit facilia sunt huiusmo-
 di ad inueniendu exempla ego tō nec unica sub-
 ministro ne officia eloquētia candidatos.
Primus Stylus Nullus qdō oō cultu et orna-
 tu oratorio caret usq̄ sua uōne. implet sensibus
 qui arudibz usurpant, uerba rudia, qd̄ aude-
 lectu, aut nro oratorio caret carent sensu qd̄
 qbz plebeij homines discurrunt, ex qbz fact
 Styli rudem in uerbis et in sententijs d̄neri,
 Exemplū ē, Ato ad Pereniū qd̄ ē tale. Na
 istū hic ad balneas accessit adhuc postea di-
 xit, hic tuz seruz p̄uauit, postea d̄nt hic
 illi considerabo, post ille conuitiū fecit,
 et magis, magisq̄ p̄sentibz curulis clamauit.
Secundus Stylus Siccus & exanguis q̄ omnibus
 tropis et figuris caret, sit plerq̄, dū aliqs refu-
 gens timore, inaudit in hanc quasi sterile solitu-
 dine. Alter inqt, Seneca sat iusto qd̄ colit, alter,
 se iusto, plus negligit, alij en̄ bene faciendo, dū ueritatē
 tumidū Styli, oēm ornatū ab orāone abstra hūnt
 neq̄ ullū tropū aut figurā admittunt, Cūgritant
 Scholasticū Styli, omnia ornamenta, abiciunt,
 et sicut Cynici p̄hi, q̄ ne lūdū admitterent, omne
 honestū cultū re p̄udiabant. Unde Diogenes aulea
 et tapetes Platonis calcasse et iactasse dicit, qd̄
 fastū calcaret, rejectz tū prudentiori ioco, cū fastū
 calcare alio et de. riori fastū Plato eū dicit.
 set. Id sequunt species Styli uirtuosi, Cogni-
 tis en̄ his et rejectis, ad salubre succū ueniendū
 est. Ita q̄
Primus Infimus Stylus uirtuosz q̄ parce uerbis
 et figuris utit, uerbis breuibz communibz ac tritis,
 claris tū edelatis delectat. Dnat p̄cipue in
 troversis, epistolis scribendis, et p̄ceptis tradendis.
 Exempla

63

64

65

Exempla infimi styli subpedabunt (ic: Epistola
ex q̄q̄ parva aliq̄ accipia: lib: 2. famul: epis: 7,
q̄ trahat (ic: Curionide tribunatu, in qua magna
laude prudens Curionis familiari, do eleganti sty-
lo sic p̄legit. Nemo ē q̄ tibi sapientiz suadeat
posset te ipso, nunq̄ labere si te audies, n̄ scri-
be hoc temere, cui scribo, video, novi animas, no-
vi s̄siliū tuū, n̄ vereor ne qd̄ timide, ne qd̄ stulte
facies, si ea defendes quā ipse recte ēē senties.
Quod in id̄ resp: temp̄ n̄ in id̄ ideris, do veneris, Ciu-
dico en̄ tuo n̄ casu in ipso discrimē reū stultus,
si tribunatu tuū p̄fecto vides q̄ta vis in rep: te:
p̄p̄o sit q̄ta varietas rer̄, q̄ incerti editi, q̄ fle-
biles homū voluntates, q̄ insidiat, q̄ vanities invita-
n̄ dubito qd̄ agites, do amabo, te cura, et cogita ni-
hil novi, do illud, idē qd̄ initio scripsi, te cū loque-
re te adhibe in s̄siliū, te audi, tibi obtempa, alter
q̄ meliū dare s̄siliū possit, q̄ n̄ facile inveniri p̄t.
tibi vō ipsi certe nemo meliū dabit.
Uit̄ aliq̄do hoc stylo et s: Joannes Crisostomus,
quī tam si plurima extra captū humana effundit, et
sepe in hoc genere dicendi a abhorruit, ut in ora-
ne ad agricolas, sic emendat vitā agreste: Mul-
ta mens ipsis p̄sidiā ē plena, et dogmata verade-
q̄tant apud hos n̄ sunt mulieres luduicosa n̄
vestimen- torū ornatū, n̄ colores et fuci, do om-
nis hujus modi mor̄ disrupti. falsa ē, unde faci-
lig quoḡ subditū sibi populū in modestia sedu-
cunt, et pauli lege vamina et escas hibe, et nihil
ampliq̄ querere iubente, multa cū diligentia cus-
todiant, apud hos n̄ ē unguentor̄ usq̄ mentis elici-
ens, do terra herbas p̄ferens, omni unguentario sa-
pientiz ipsis varia parat florū suavitate. Aliq̄
n̄nibz vocat̄ styly hic tenuis, humilis, familiaris

48 25
Idus Stylus medius s̄ mediocris v̄ floridus s̄ 66
tempatq̄, q̄ constat figuris levioribz, subinde refert
tropis, eruditionibz, sententijs, ceteroq̄ ornatu obatoris
do p̄ parte et mediant, adeoq̄ in s̄siliū et in foniū
mediū tenet locū, hoc ē n̄q̄ nimis simplex, nec
magnifice elevatq̄ ēē debet, verba varia et n̄
da translatōnes arebz amānis p̄p̄tas, p̄p̄tas
rotundas et p̄p̄tas, membra paria affectū modicos
mirabili cū varietate adhibet. hoc stylo scribuntur
p̄p̄tas historia, et s̄siliōnes, gratiōnes, p̄p̄tas
amicorū, descriptiones triumphorū, laudes v̄
illustriū p̄. Exempla s̄t p̄ medio caractere
Oras (ic: integra p̄lege Mandra. maxime in 2da
parte ubi laudes p̄p̄tas p̄dicunt. Age vō cat-
vis in rebz, quali sit tempera- tia s̄siliate, unde
illā tanta celeritate, et tā incredibile cursū natū p̄p̄tas
tis, n̄ en̄ illū eximia vis remigū, aut res inaudita
quōdā gubernandi, aut vento aliq̄ novi tā celeriter
in ultimas terras p̄tulerunt, n̄ auaritia, ad inulto cur-
su ad q̄da aliqua revocavit, n̄ libido ad voluptate,
n̄ avaritas ad delectadōnē, n̄ nobilitas iurbis ad agnōnē
n̄ deniq̄ labor ipse ad getē, postremo signa et tabulas
ceteraq̄ ornamenta graiorū offidorū quā ceteri tolle-
da ēē arbitrant ea ille ne visenda de existimavit,
Dioḡ Atonḡ p̄p̄tas hoc amano stylo utebat, en̄
ex innumeris locis unū pulcherrimū exemplū Homil:
Ad populū Antiochenū, ubi nocturna orationē
plurimū emendat. Vide stellarū choreā, altū, si-
lentiu, multa getē d̄ni tui dispensadōnē admirare
cū tunc ē purior, levior et subtilior, magis subti-
lis et agilis, ipsas tenebras, multūq̄ silentiū ad s̄-
punctionē inducere possunt. Si vō casū respexeris,
sideribz tāq̄ innumeris q̄bz dū oculis distinctū, si co-
gitaveris qd̄, q̄ in diū elamant, vident, lascivunt

Saltant, inferunt injuria, opprimunt, minant, innumera-
merabilia intentant mala, nunc hi nihil amoribus
is differunt, oē humana damnabis insolentiam,
sub respicit Somnū, et nāā redarguit mortis imago,
si p̄p̄deris in oīcu, nec una qdē audies voce, si d̄mū
p̄p̄deris, oēs tāq̄ in sepulchro videbis pacentes.
Hoc eā p̄p̄sunt animā excitare, et in consummatio-
nis s̄gnificatiōe inducere.

67

Hic Character Summus, dicens, est, Sermo majestate
et vehemētia plenus, stinens figurās vehementiores,
illustriores tropos, p̄p̄odos ornatas et cultas erudi-
tione. Sensus admirabiles, argutias ceterosq̄
eloquentias apparatus. Sicut alijs nūbq̄ q̄ d̄p̄io
Grandis, Sublimis, magnificus. Hic Stylus est, ut
ait Cic: ad Brutū, q̄ somitu magno ut suq̄ fert, quē
suscipiunt omnes, quē admirant, quē se s̄p̄s p̄p̄e
diffidunt. Hujus ē delectare animos, et cū modo
p̄movere, modo inmensq̄ blande irrepere, modo tenere
fulminare, oā p̄miscere. Hic Stylus adhibet v̄ ma-
xime in rebq̄ edimijis et gravibq̄, in Solemnibq̄ d̄p̄o-
sivibq̄, intraq̄ edijis, elogijs gravioribq̄, alijsq̄ ma-
terijs patheticis, ut sit regnō interitq̄, fortuna
vicissitudines, tristes res eventq̄ q̄ v̄ cū sunt res
summas, celestes, divinas, humanas eam, sed admi-
ratione dignas, q̄. Hoc stylo Cic: exegit Catilinā
orāone, Quousq̄ tandē Catilina abutere patientiā
nostra? pono exemplū styli sublimis ex eodem
p̄p̄o. Roscio Amerino, ubi disputat de antiqua ro-
manorū lege, quā illi statuerunt, Parricidas vivos
in culeū insuendos eē, atq̄ ita in flumen deiciendos.
Ab singularē sapientia et majorū nostrorū iudices!
q̄ nē videt hunc hominē ex res nāā sustulisse
et eripuisse cui repente celi, solē, aquā, ter-
raq̄ adimerunt: ut q̄ eū necasset, unde ipse
na

natq̄ eēt, Careret ijs rebq̄ omnibq̄ ex q̄b̄ omnia
mata eē dicunt, Mola erunt feris corpus abicere
ne bestiis quoz quōd tētū scelus attingerent im-
manitibq̄ uterem in sic nudos in flumen deji-
cere, ne cū delati eēt in mare, ipsū pollueret
quo cetera p̄p̄ violata sunt expiari putant.
Deniq̄ nil tā vile, neq̄ tā vulgare ē, cuius parte
ulla reliquerit, et etiam q̄ tā ē commune q̄ spiritū
vivi? terra mortuis? mare fluctuantibq̄
littq̄ ejectis? ita vivunt dū p̄p̄sunt ut ducere ad
de celo n̄ queant: ita moriunt, ut eēt oīa terra
n̄ tangant, ita p̄p̄sunt fluctibq̄, ut nunq̄ alluant ita
postremo ejiciunt, ut ne ad s̄p̄a qdē mortui p̄p̄sunt.
Alterum exemplū ē apud S. Joannē Crisostomum
in orōne Stra gentiles, ubi ille d̄memorat, heroicā
actū S. Babila Ep̄i copi Antiocheni et martiris, q̄ im-
p̄iū in p̄atore sacra eē intrare volente ab ingressu
p̄hibuit et in p̄cta manu fortit̄ reject. Hoc faciens
cū mire S. Romq̄ ed p̄p̄uerit sic deinde detonat,
Exclamare hic licet o animū in p̄teritū mōtq̄
excelsā o celeste p̄p̄tq̄. et stanti Angelicā
quācūq̄ en depictā in p̄riete videret universā illā
speciē, sic oā intrefide generosq̄ ille vir p̄p̄git.
et enim erudierant illū sacra litera mundi hujus res oēs
n̄ nisi umbra eē et somniū, et ligū his vanis sit.
Propterea Babila nihil ea oā terruere, imo ad
majora animā d̄vere, illorū en quā d̄ra stuebat
aspectq̄, ejus d̄gitatione traducebat, ad suspēnū illud
Regem sedentē supra Cherubin abyssos stuentē
ad thronū illū glorioū et excelsoū, ad exercitū
celaste, ad Angelorū miriades, ad Legiones Archi-
gelorū, ad suggestū terribile, ad tribunal incor-
ruptū, ad flumen ignis ad iudicē ipsū. Propte-
rea certe se ipse a terra ad celū transferens

quasi iudici ipsi assisteret, ipsiq; audiret iubente,
ut hunc scelestu atq; ingratu a sacro sancta grege
expelleret. Sic exest et a reliq; armento separavit.
Hecce ita excelsa et magnifica sunt, ut ipse
michi orator eslu involasse videat. **Porro**
Stylus hic dividit in Stylu eruditu, allegoricu
Rhetoricu, et admirabile, quor.

68

Eruditus Stylus, qui habet Hieroglyphica,
exempla, Symbola, emblemata, antiquitates e
ruditione varias, illis, nolite factu v dictu illus-
tramus. Nomine eruditionis intelliguntur ea q;
Suetudines Regnor, historia graeca et Romana
apologi, fabulae, parabola, apophtegmata etc.
de q; sigillatim breviter.

Exemplum e rei gesta v quasi gesta s memo-
ria, et e duplex. Apud Apologeticu, aliud
Historicu. Apologeticu dicitur qd desumit
ex aalib; raone carentib; Symbolice aliqd
scantib; vq; formica laboris, Columba innocere
Historicu qd desumit ex historia vq; vror illust-
riu, quale e exemplu pietatis Numa, fortitudinis
Hercules v Achilles v Alexander Macedo, v Annibal
v Scipio.

Apologus e sermo ad lepore sfectu, in quo
tuo ducunt aalia raonis expertia inter se colloquuntur
s e declarao alicujus veritatis p ficta locutionem rei
maata v aata s raone carentis: ut e de Sole
et aglone inter se loquentib; de Spoliando viatore.

Fabula e narrao reru v personar fictar verisimilib;
fn ad delectatione inventar. seu e sermo falsus
veritate effingens. qualis e de diis deab; pictis
ut de Pallada q; fabulant; pietas e Jovis cerebro
ee nata etc.

Parabola e inductio loquel; v actionis ficta

reru aatar, et quide naonalium et idealium, qualis est
Xpi Inj de publicano et Phariseo etc.

Symbolu e pictura quada representas alig inde
similitudine rei a se distincta, in ordine ad scanda
v ipsa re v ejus effectus v pprietates, quada p parte
addita sibi inscriptione s epigraphen. Forant
Symbola potissimu ex classe naalium reru et arte fe-
ctar. Ut si velles scire nisi p virtutes ad subli-
mes eritendu fore honores, posses pingere Sole in cir-
culo Zodiaci positu, atq; hanc addere Epigraphen

Sic itur ad augent. Itē exprimendo forti-
tudine v infra dū, robur alicujus pingeres vly pēu
cordibus plenu, cō temate. **Hic murus a-
heneus esto.** et sic de cat.

Emblema fere n differt a Symbolo iusta s munere
sensu in vigore tñ et pprie. Emblema dicit illud
qd int picturas carmina quada re illustrantia inge-
niosā hnt inserta. Et fit plerq; de reb; raona-
lib; sive fictis sive veris, moris v doctrina ali-
qua indicantib; ut si velles edocere n te teme-
rariu in reb; agendis pingeres Pha etate ausum
temerariu Solis curru ascendere, ac deniq; de celo
interras p lapsu. Quod ipu carminib; exposue-
ris.

Hieroglyphicu eam e pictura quada, res cer-
tas, aliqd a se distinctu, ad placito hominu significan-
tes sine inscriptione representans. p qd differt a
Symbolo et Emblemate ut vq; Oculu pictu v Leo a-
pertis oculis dormiens, v grus stans, in uno pede
altero lapide tenens sciat vigilantia. Itē annu-
lus pictu sciat v annu v aternitate et sic de ceteris.

Apophtegma e dictu v res porsu acutu et grave
vroru illustriu doctrina et authoritate, quale e
sacratu, q; interrogatq; qd na eet pulcherrimu m.

Respondit: hōs doctrina ornatus, idem videns
hōne sp̄divite Id plane rudē et indoctū dixit.
hic Equus ē argento ornatus, Itē Aristippus
dicebat: Satig eā fieri mendicū q̄ indoctū, quā
ille tantū pecunijs eget, hic humanitē, ni-
lominus hō ē cui dēē pecunia, at hō n̄ est
cui dēē eruditio. Itē Aristot. interrogatq, quō
differrent docti ab indoctis Q. quō vivi a mor-
tuis, Sentiens hōne absq, literis verig eētū-
tua, q̄ hōne. Itē Diogenes interrogatus
quō onus gravissimū terra sustineret Q. homi-
ne indoctū. Cetera quā n̄na eruditionis sortunt,
ut ritus et leges antiquorū, s̄vetudines, bella tri-
umphū, ludi etc. n̄ indigent explicāone, q̄ p̄ se
sunt nota.

69

Eruditionū duplex ē usus brevior et longior.
Brevior usq, est s̄ brevī adhiberi solent eruditiones
ad ornandā dlocūne. Amo quando plures eru-
ditiones ad aliqd unū illustrandū v̄ p̄bandū addu-
cunt s̄ particula ut us. Varus ē q̄ injuria vide-
at ut Tiberig, aspnat et Titig et Theodosig, corde.
mnet, ut Augustig eā remuneret. Ita quando
una v̄ plures eruditiones ponunt s̄ modū cāarū cū his
ce particulis ne v̄ ut usq, tot vicibq, terrarū orbem
q̄ extra limites patriā egressus, q̄ iā sui mace-
donia invideremq, Alexandrū. Itē q̄o unā v̄ plu-
res eruditiones ponunt s̄ modū sententia v̄ loco istig
senig, omnis patriā habet suos p̄ditores et civēs
ita erudite: habet q̄uis suos latīn Catilinas, h̄t
suos Numas. Itē q̄o quā v̄ tres eruditiones po-
nunt s̄ oppositionem h̄c ē adversantes sibi invicem
v̄ plures nunc Vitellis enumeres q̄ Trajanos,
plures Verones q̄ pios Antonios, plures Sardana pa-
los q̄ Annibales. Itē s̄ brevem Antonomasiam

Si

Si gravē virū alterū nominaveris (Catonē Eloguē
novū Cineā v̄ Tulliu v̄ Demosthene, Literalem Ja-
qu v̄ Hermū, Castū dices alterū Hippolitū etc.
Itē s̄ Synegoches alij, s̄pue si dicas arctou fri-
gus, cimmerēd Tenebra, Sedaleu opu, caucased ru-
pes, Athalantica vires, Phaetontica temeritas, He-
rea virtus Athnegardor. Amo q̄o unā plures eruditiones po-
nūt p̄quociens v̄ Asellis pictura, Sumā pietas, felicitas Demothei, opes Crati
v̄ Erasmi, Castoris et Pollucis amicitia. Itē
q̄o una v̄ plures eruditiones ponunt, s̄ Platonē hypbolica
ut si dicas fortior Hercule, terribilior Alexandro, liberalior Lucullo, formosior
Narciso v̄ Hyacintho, curā spectior Argo, crudelior Phalaride v̄ Coride s̄.
Longior usq, eruditionū in ornato dlocūne fit. Amo q̄o adductā eruditionē tūq, dīsonā
v̄ tanq, imparē tuo intento rejicias, v̄ taceat suos Curtig
Alexandros nec eas sup̄ba jactet Macedonia, q̄bq, nec totū
orientem, nec somnati s̄ Democritū satis evant mundi,
majore iā Petrū veneram, ubi majora patris de
hostiū capibq, erexit trophaea. Itē si eruditio
dēinne ducat s̄ p̄parim et apodosim. Sic Elogu ep̄s
comparatq, Platoni laudari s̄t, quōndā in d̄lato-
nis ore mellificarunt apes. Satiet ut suavigg in-
flueret animis auditor oō, mella fundebat orator,
in signi suorū temporū s̄bro, q̄oinfams eloquentia nec
virilis auditor erat, cui fluidissima. et n̄ris omnibq,
absoluta erat oō si lac fundes, nec minus elin-
quem tunc fuisse faciundiam q̄ brutū aal instil-
lasset, effundebat tunc oōnes n̄ tantū ut ajunt q̄
prima labijs saliva desert, s̄ eam q̄ blandā adu-
tantū voces, melle d̄drent, quoties mellea illa
faciundia strindit aculeū. Sensit nimis auditor
mel illud Eloguendū ab apibq, origine traxisses.
Tibi illustrissime d̄ne n̄ fucata instillavit Eloguēna,
aut examen apū, aut dulce nocendi malū, s̄ gratū
indidit nāa s̄vada, quā innata ori grāa, quam

70

Prothesis

Apodosis

e regia indoles insua intentat fortuna. Solis
 animos trahere verbis, si aurea sit Hercules
 Gallicae catena, scilicet, judicabas, intravit liber-
 tatis heredes, iniqua ee puerbis s' pedes auditos
 injicere an omis, nec vinculis, et li auro s' flatio
 tiosa audite. Servitute s' suadebas, s' dicendi ar-
 te animos alligabas, traherebas volentes. 3to
 Si frig' ponas, Apodosis, q' p' thasis v' ipsa te infan-
 tia Rossia obscuris p' didit indicis, inq'ta efulsu-
 rus est luce etc. Si robusta ambitio claruit as-
 canio, subita cu luce innocens flagraret a ped.
 4to Si p' hypotheseim brevit' in clare et inge-
 niose efferat eruditio una. plures v' Achilles
 opificum solis nad in Regis Pyrrhi annulo
 Apolline cu Cythara musas cu insignib' p' prijs
 effinxit, si cantu addidisses et sonu, fuit et verq'
 ubi Jarnasus nec in rupe s' in gemma.
 5to Si p' partes ducat historia, et singulis par-
 tibus respondeat Apodosis longior v' brevior.
 6to Si plures eruditiones in eandem rem illustra-
 da egerant, plurima exempla invenies sequenti
 methodo, ubi de amplificatione s' egeriem pluri-
 eruditionu v' exemplor' ad ve eandem spectantium.
 ALLEGORICVS Stylus est q' simplice aliquo
 semu sub aliqua similitudine metaphorica tractat
 quo spectant adjuncta, effectq, p' priores illig allego-
 ricis, sub qua res aliqua tractat v' sit illud de
 B. Barlaamo et Joasapho encomiu sub allegoria
 Syderi. Splendidiora haec, q' infiniti solis syde-
 ra sunt, quae magis in sylvis resplendent, q' stella
 insua caloris sphaera, n' haec splende mendacib'q'
 fabulis ast' debitis celo virtib'q' luce n' inferant
 varias facies, efferata crudeli rubent, s' ipso
 des q' felicissime ardent, beatissime efulgent, Ovee
 amica

Immensae etiam nostrae patriae nobilitates
 ab eloquentia proficiscentur, praesertim hac acta-
 te politica qua cum ceteris regionibus
 cognatis et amicitia innita est in epistolis
 conscribendis jam non de rebus familiaribus,
 sed de gravissimis Regni negotiis ejus spe-
 utendum est: viri desertissimi et eloquenti-
 simis indiget patria nostra in legatio-
 nibus ad omnes nationes mittendis,
 in consiliis communicandis in magestate
 rei publicae conservanda demique non
 necessaria patriae et utilij ex ea parte
 eloquentia a tot ante artij saeculis ejus
 gesta et preclara facinora quasi sepulta
 computrescerat. Taceo dumna famae
 et gloriae, a civitate illata nobis
 Roxolanij quantum obprobrium quantum
 dedecus nomen proprium ignorare, at nescimus
 nescientes eloquentiam unde scilicet nomen
 Rossi, unde mosch derivatum? quo san-
 guine creti Roxolani? quae gentis origo?
 an de caelo decidimus? an de terrae
 communis matris, sicut ut fungi emer-
 simus, an eadem semente crevimus
 clypeata seges, quae certe ignari littera-
 rum non sciremus, nisi ab eloquenti-
 bus viris alienis suagino stricatio,
 q' g' catenisq' informati fuisset.

Horum aspiciamus nonne Ecclesiae matris,
 suorum peccatis obtusorum filiorum degentium
 durae cervicij nectorem, dolor sibi implet
 eloquentiae juvenem? Ignorantur en' sanctissimi

80
hominum ac ipsius sancti^{simae} Despaxae laudes
virescentesque ad imitandum. Insultat here-
ticorum caetera crescit indies eorum viperim-
-germen, nos vero ~~intra~~ intra domesticas annu-
gulos stertimus? eia ad fontes eloqui
~~in~~ in aciem Tullianam, sumite facun-
diae arma poteritis cum patris oribus
versari scietis patriae succurrere asi-
bus vestrorum majorum ad propriam am-
plificandam gloriam, gesta oedi prae-
sabit, hujos in ovile Christi hantes, insa-
nabili e Africa vulnerantes. Si haec praes-
tantissima scientia extra Indes et Sara-
manty esse praecondita, quaeenda
esset. Nunc vero ~~in~~ cum ipsa se offert
cur non eam ~~in~~ — pavemus.

